

Heterogeneity of Managerial Knowledge and the Tone of Explanatory Reports: The Mediating Role of Earnings Management

Mahdi Saghafi *

Assistant Professor, Department of Accounting,
Payame Noor University, Iran

Azam Pouryousof

Assistant Professor, Department of Accounting,
Payame Noor University, Iran

Fatemeh Dastgerdi

M.A Accounting, Department of Accounting,
Payame Noor University, Iran

Abstract

The aim of this research is to examine the impact of knowledge heterogeneity among board members on the optimistic tone of explanatory reports, as well as to investigate the mediating role of earnings management in this relationship. It is expected that differences in the characteristics of a company's management team may influence the quality of both quantitative and qualitative financial reporting. To test the research hypotheses, panel data from 125 companies listed on the stock exchange over a 9-year period (2014-2022) were used. The research models were estimated using multivariate regression analysis. The results show that the heterogeneity of managerial knowledge has a positive and significant effect on the optimistic tone of explanatory reports. Additionally, earnings management also has a positive and significant impact on the tone of explanatory reports. Ultimately, earnings management is shown to mediate the relationship between the heterogeneity of managerial knowledge and the optimistic tone of explanatory reports.

*** Corresponding Author:** saghafi.mahdi@pnu.ac.ir

How to Cite: Saghafi, M., Pouryousof, A., Dastgerdi, F. (2025). Heterogeneity of Managerial Knowledge and the Tone of Explanatory Reports: The Mediating Role of Earnings Management, *Empirical Studies in Financial Accounting*, 22(86), 177-220. DOI: 10.22054/qjma.2025.83390.2645

The findings offer a new perspective on the role of executive management teams and contribute valuable insights to the literature on the strategic leadership of senior managers and annual board report disclosure.

Keywords: Earnings Management, Financial Reporting, Managerial Knowledge Heterogeneity, Tone of Explanatory Reports.

1. Introduction

Given the explanatory reports are approved by a company's senior management team, and the views of board members are communicated to information users, it is likely that differences in the knowledge of senior managers influence the tone of disclosure in these reports. It is expected that variations in the characteristics of a company's management team affect the quality of both financial (quantitative) and explanatory (qualitative) reports. Accordingly, this study investigates the relationship between senior managers' knowledge heterogeneity and the tone of explanatory reports, with a particular focus on the mediating role of earnings management. The importance of this research lies in its aim to raise stakeholder and user awareness of how managerial knowledge influences disclosure tone. It offers empirical evidence highlighting the relationship between managers' knowledge differences and the tone of their explanatory reports. Additionally, the study examines earnings management as a factor influencing this relationship. Since no prior research has specifically explored this topic, this study is the first to assess the impact of knowledge heterogeneity among senior managers on the tone of annual explanatory reports, emphasizing the mediating effect of earnings management. This research contributes to the development of the Iranian accounting literature from several perspectives. It advances the understanding of qualitative financial information, particularly the tone of management disclosures. Furthermore, it employs textual analysis methodology, a systematic and quantitative approach to interpreting communication content and understanding internal managerial attitudes. As this method is still emerging in the field of accounting, the study is also innovative from a methodological standpoint.

According to the main question of the research and the presented theoretical framework, the hypotheses of the research are presented as follows:

H1: The heterogeneity of managers' knowledge affects the tone of explanatory reports.

H2: The heterogeneity of managers' knowledge affects earnings management.

H3: Earnings management affects the tone of explanatory reports.

H4: The heterogeneity of managers' knowledge affects the tone of explanatory reports through the mediating role of earnings management.

2. Methodology

This research is classified as quantitative, applied, and post-event in nature. Data were collected through document mining, using the new Rahavard software, and by reviewing audited financial statements of companies listed on the Tehran Stock Exchange. The statistical population consists of all companies listed on the Tehran Stock Exchange during the study period from 2014 to 2022. Companies meeting the following criteria were selected as the research sample:

- Their financial year ends in March, to ensure data comparability.
- They did not change their financial reporting period during the 9-year study window.
- Complete data for all variables used in this research were available.
- They are not banks, insurance companies, or investment companies.

Based on these criteria, 125 companies were selected as the final sample. To test the research hypotheses, multivariate regression models were employed using the panel data method. All data were analyzed using Stata statistical software.

3. Results and Discussion

The findings related to the first hypothesis indicate that heterogeneity in managers' knowledge significantly influences the optimistic tone of management's explanatory reports. In other words, the greater the knowledge diversity among managers, the more frequently a positive

tone is used in annual reports. This may be attributed to such managers being more risk-averse; concerned about the company's future, they may attempt to present conditions in a more favorable light to stakeholders. This heterogeneity in managerial knowledge can lead to the presentation of an overly favorable or distorted image of the company's situation to information users. The results of the second hypothesis show that knowledge heterogeneity among managers also has a significant positive effect on earnings management. That is, as the diversity in knowledge among managers increases, the likelihood of engaging in earnings management also rises. These results are consistent with the contractual incentives (reward) of managers. The findings of the third hypothesis of the study indicate that earnings management has a positive and significant effect on the tone of annual explanatory reports. This means that the lower the quality of financial reporting in companies, the more positive words managers use in their annual reports. In other words, managers seek to hide their possible undesirable performance by distorting users' perceptions. This finding aligns with the opportunistic theory of managers. The findings of the fourth hypothesis indicate that earnings management can play a mediating role in the relationship between the differentiation of managers' knowledge and the tone of annual explanatory reports. This means that earnings management significantly reflects the effect of managers' knowledge heterogeneity on the tone of financial reports. This issue highlights the self-interest of such managers, who seek to reduce users' ability to analyze information by disclosing it in an unrealistic manner.

4. Conclusion

The results of the present research, while offering a new perspective on the role of the executive management team within companies, provide useful insights that enrich the existing literature on the strategic leadership role of senior managers and the disclosure of annual board reports. These findings contribute to optimizing the structure of senior management teams and can help companies make better decisions to improve overall performance.

ناهمگونی دانش مدیران و لحن گزارش‌های توضیحی: نقش میانجی مدیریت سود

استادیار گروه حسابداری، دانشکده مدیریت، حسابداری و اقتصاد، دانشگاه پیام نور، ایران

مهدی ثقفی * ID

استادیار گروه حسابداری، دانشکده مدیریت، حسابداری و اقتصاد، دانشگاه پیام نور، ایران

اعظم پوریوسف ID

کارشناسی ارشد حسابداری، دانشکده مدیریت، حسابداری و اقتصاد، دانشگاه پیام نور، ایران

فاطمه دستگردی ID

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیر ناهمگونی دانش اعضای هیئت مدیره بر لحن خوش‌بینانه گزارش‌های توضیحی مدیران و همچنین بررسی نقش میانجی مدیریت سود بر این رابطه می‌باشد. در حقیقت این انتظار وجود دارد که تمایز در ویژگی‌های تیم مدیریتی شرکت، مبنایی بر تأثیرگذاری بر کیفیت گزارش‌های مالی (کمی) و توضیحی (کیفی) شرکت‌ها باشد. به‌منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش از داده‌های پنل ۱۲۵ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار در بازه‌ای ۹ ساله (سال‌های ۱۳۹۳ الی ۱۴۰۱) استفاده گردیده است. برآورد مدل‌های پژوهش به روش رگرسیون چند متغیره نشان می‌دهد، ناهمگونی دانش مدیران بر لحن خوش‌بینانه گزارش‌های توضیحی و مدیریت سود تأثیر مثبت و معناداری دارد، همچنین مدیریت سود تأثیر مثبت و معناداری بر لحن خوش‌بینانه گزارش‌های توضیحی مدیران دارد. درنهایت مدیریت سود می‌تواند نقشی میانجی بر ارتباط بین ناهمگونی دانش مدیران و لحن خوش‌بینانه گزارش‌های توضیحی مدیران داشته باشد. نتایج پژوهش حاضر ضمن ارائه دیدگاهی متفاوت نسبت به نقش تیم مدیریت اجرایی در شرکت، اطلاعات مفیدی در جهت غنای ادبیات موجود در زمینه نقش رهبری استراتژیک مدیران ارشد و ارائه افشای گزارش‌های سالانه هیئت مدیره ارائه می‌نماید. این موضوع، منجر به بهینه‌سازی ساختار تیم مدیریت ارشد گردیده و به شرکت‌ها در تصمیم‌گیری بهتر به‌منظور بهبود عملکرد خود کمک خواهد کرد. کلیدواژه‌ها: ناهمگونی دانش مدیران، لحن گزارش‌های توضیحی، مدیریت سود، گزارشگری مالی.

مقدمه

مطابق با نظریه رده‌های بالا^۱ که اولین بار توسط Hambrick and Mason (1984) مطرح گردید، ویژگی‌های (تیم مدیران ارشد) می‌تواند بر عملکرد و استراتژی سازمان تأثیرگذار باشد و از آنجایی که مدیران ارشد عاملی تعیین‌کننده در شرکت محسوب می‌گردند، نتایج سازمان نیز متکی به ارزش و توانایی این مدیران خواهد بود. مطابق با نظریه‌ی سرمایه انسانی نیز می‌توان بیان داشت که دانش و توانایی مدیران در تعیین عملکرد سازمانی نقش دارند (HITT & Ireland, 2000). براین اساس مدیران ارشد شرکت‌ها تیمی مهم محسوب می‌شوند که نقشی دوگانه به عنوان تصمیم‌گیرنده و اجراکننده ایفا می‌نمایند. تنوع در این تیم از منظر ویژگی‌های رفتاری و جمعیت‌شناختی می‌تواند منجر به تفاوت‌های قابل توجهی در تفکر خلاق شود (Wu et al., 2023). یکی از اولین مطالعات در مورد تنوع تیم مدیریت توسط Cox and Blake (1991) انجام شد که دریافتند تنوع در نژاد، قومیت و جنسیت به طور مثبت با نوآوری تیم و اثربخشی حل مسئله مرتبط است. پژوهش‌های بعدی این یافته‌ها را تأیید کرده و مفهوم ناهمگونی تیم مدیریت ارشد را با در نظر گرفتن ابعاد مختلف تنوع، گسترش داده‌اند (Lee et al., 2022؛ Ormiston et al., 2022). دو دیدگاه از ناهمگونی دانش مدیران ارشد وجود دارد که از دیدگاه مثبت، یک تیم مدیریت ارشد بسیار ناهمگن، یعنی اعضای هیئت‌مدیره‌ای با پیشینه‌های مختلف، درک عمیق‌تری از محیط پیچیده خواهند داشت و می‌توانند تصمیمات کارآمدتری برای شرکت اتخاذ نمایند. براین اساس برخی از محققان بر این باورند که ناهمگونی تیم مدیریت ارشد می‌تواند تأثیر مثبتی بر عملکرد تجاری و گزارشگری شرکت داشته باشد (Ma et al., 2022; Murray, 2007). در مقابل از دیدگاه منفی برخی از محققان معتقدند که ناهمگونی تیم مدیریت ارشد برقراری ارتباط بین اعضای با پیشینه‌های مختلف را دشوار می‌کند، انسجام شرکت را کاهش داده و به عملکرد تجاری شرکت نیز آسیب می‌رساند (Barkema & Shvyrkov, 2007; Wang et al., 2022; Carpenter & Fredrickson, 2001; Amason et al.,

1. Upper Echelons Theory

2006). براین اساس می‌توان استدلال نمود که تناقضی در تأثیر ناهمگونی دانش مدیران با عملکرد شرکت و گزارشگری مالی آن وجود دارد که بررسی تأثیر ناهمگونی دانش مدیران شرکت بر نحوه گزارشگری مالی را حائز اهمیت می‌کند.

بخش قابل ملاحظه‌ای از اطلاعات شرکت‌ها، به وسیله یادداشت‌های توضیحی افشاء می‌گردد که شفافیت آن می‌تواند موجب درک و تفسیر صحیح صورت‌های مالی شود. از میان گزارش‌های مختلف شرکت‌ها گزارش فعالیت هیئت مدیره از اهمیت بسزایی برخوردار است، زیرا در این گزارش‌ها مدیریت قادر است با آزادی عمل زیادی اطلاعات مختلفی از قبیل وضعیت شرکت را به گونه‌ای که پوششی بر عملکرد واقعی آن باشد ارائه نماید (Beattie & Jones, 2005). پژوهش‌های پیشین نیز بیان داشتند مدیران به منظور کنترل ادراک استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی می‌توانند از گزارش‌های سالانه هیئت مدیره استفاده نمایند (ثقفی و همکاران، ۱۴۰۱؛ پورکریم و همکاران، ۱۳۹۷؛ Davis et al., 2007; Yuthas et al., 2002). به همین دلیل این احتمال وجود دارد مدیران شرکت‌ها به منظور جلب توجه سرمایه‌گذاران و کنترل ادراک استفاده‌کنندگان از اطلاعات، لحن گزارش‌های سالانه خود به مجمع عمومی صاحبان سهام (توضیحی) را دستخوش تغییراتی نموده و به شکلی خوش‌بینانه افشاء نمایند، بخصوص زمانی که مدیران در راستای مقاصد مدیریتی خود اقدام به تغییر اقلام تعهدی اختیاری و مدیریت سود نموده باشند. بدین ترتیب، این احتمال وجود دارد که مدیریت به منظور پوشش جنبه‌های منفی کیفیت گزارش‌های مالی، اقدام به ارائه پیش‌بینی‌هایی خوش‌بینانه در گزارش‌های توضیحی خود به مجمع عمومی صاحبان سهام نماید.

باتوجه به موارد فوق توجه به تأثیر ناهمگونی دانش مدیران بر گزارش‌های کمی و کیفی حسابداری ضروری به نظر می‌رسد. براین اساس در پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به این سؤال هستیم که آیا ناهمگونی دانش مدیران بر لحن خوش‌بینانه گزارش‌های توضیحی سالانه تأثیرگذار است؟ همچنین آیا این ناهمگونی در دانش تیم مدیریت ارشد می‌تواند بر مدیریت سود گزارش‌های مالی تأثیرگذار باشد و از این طریق

لحن خوش‌بینانه گزارش‌های توضیحی مدیران را نیز تحت تأثیر قرار دهد؟ اهمیت این پژوهش بدان جهت است که سعی دارد از طریق یافته‌هایی که ارائه می‌نماید، زمینه‌ای فراهم آورده تا آگاهی ذینفعان و کلیه استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی نسبت به اهمیت دانش مدیران و لحن گزارش‌های توضیحی آنان افزایش یافته و شواهد تجربی و تحلیلی بااهمیتی از ارتباط تمایز دانش مدیران و لحن گزارش‌های توضیحی آن‌ها ارائه نمایند. علاوه بر این، در پژوهش حاضر تأثیر مدیریت سود نیز به‌عنوان عاملی تأثیرگذار بر این رابطه موردسنجش قرار گرفته است. با توجه به اینکه تاکنون پژوهشی در این خصوص صورت نگرفته است، پژوهش حاضر دو عامل تعیین‌کننده بر لحن گزارش‌های توضیحی مدیریت را مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد و اولین مطالعه‌ای است که به بررسی تأثیر ناهمگونی دانش مدیران ارشد بر لحن گزارش‌های توضیحی سالانه با تأکید بر نقش میانجی مدیریت سود می‌پردازد. این پژوهش از ابعاد مختلف به توسعه ادبیات حسابداری ایران کمک می‌نماید و موجب توسعه بیش‌ازپیش یکی از زیرشاخه‌های اطلاعات کیفی یعنی لحن افشای مدیران خواهد شد. از سویی دیگر، این پژوهش از روش‌شناسی تحلیل متنی که روشی است برای توصیف منظم و کمی محتوای ارتباطات و پی‌بردن به نگرش درونی استفاده می‌نماید و از آنجایی که این روش از جمله روش‌های نوظهور در رشته حسابداری می‌باشد، از این نقطه‌نظر نیز دارای نوآوری است. این انتظار وجود دارد تا نتایج این پژوهش بتواند از طریق بسط پژوهش‌های گذشته در خصوص لحن گزارش‌های سالانه مدیران، شواهدی را از میزان اثرگذاری ناهمگونی دانش مدیران بر مدیریت سود و لحن خوش‌بینانه گزارش‌های توضیحی مدیران ارائه نماید. در ادامه، ضمن بیان چارچوب نظری و پیشینه پژوهش، فرضیه‌های پژوهش ارائه گردیده و بعدازآن به روش‌شناسی پژوهش و ارائه یافته‌ها پرداخته شده است در نهایت ضمن بررسی و تجزیه و تحلیل یافته‌ها و بحث و نتیجه‌گیری آن‌ها، پیشنهادها ارائه شده است.

چارچوب نظری و پیشینه پژوهش

منابع ناهمگون شرکت‌ها می‌تواند مبنای ایجاد مزیت‌های رقابتی در بازار باشد. در حقیقت

این منابع مختلف، موجب اختلاف سود در بین شرکت‌ها نیز می‌باشد (Cui et al., 2019). منابع ناهمگن می‌توانند شامل: منابع انسانی و منابع سازمانی همچون تجربه، دانش، مهارت‌ها، ویژگی‌های رفتاری، فرهنگی و روابط اجتماعی باشند. منابع انسانی که در رأس آن مدیرعامل است منبعی حائز اهمیت برای واحد تجاری است و تمایز ویژگی‌های این منبع می‌تواند تأثیرات مهمی بر رقابت‌پذیری بین شرکت‌ها داشته باشد. مدیران مستقیماً بر اساس تصمیماتی که اخذ می‌نمایند به‌نوبه خود بر عملکرد شرکت تأثیر می‌گذارند. Hambrick and Mason (1984) اولین اشخاصی بودند که این تأثیر را شناسایی کردند که به آن دیدگاه آپراکلنز گفته می‌شود. مطابق با این تئوری، ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مدیران ارشد شامل: سن، تحصیلات، تجربه بر نوع و میزان اطلاعاتی که آن‌ها به کار می‌گیرند تأثیر می‌گذارد که نهایتاً این موضوع بر تصمیم‌های استراتژیک و عملکرد مالی شرکت تأثیر خواهد داشت (Kiyak et al., 2011). مطابق با این نظریه، تفاوت‌های بین مدیران ارشد از نظر مفاهیم شناختی، ارزش‌ها و تجربه اجتماعی بر خروجی شرکت تأثیر می‌گذارد (Naranjo et al., 2008; Xia & Liu, 2022). این تفاوت‌ها در زمینه‌های مختلف شناختی به‌عنوان ناهمگونی مدیران نامیده می‌شود (Pitcher et al., 2001). این در حالی است که هسته اصلی تصمیم‌گیری در شرکت مدیریت است، بنابراین این احتمال وجود دارد که این تمایز در ویژگی‌های مدیریت بتواند بر تصمیمات نهایی آنان در شرکت تأثیرگذار باشد. همان‌طور که سویه‌های رفتاری مدیریت موجب جهت‌دهی در تصمیم‌گیری آنان می‌شود (خواجه‌وی و همکاران، ۱۳۹۵)، توانایی و دانش مالی مدیران (طاهری عابد و همکاران، ۱۳۹۷) و همچنین ویژگی‌های جمعیت‌شناختی آنان همچون تحصیلات، سن، تصدی و سوابق کاری بین‌المللی (Herrmann & Datta, 2005) نیز می‌تواند بر عملکرد مدیران تأثیرگذار باشد؛ بنابراین ویژگی‌های شخصیتی و تجربی مدیریت از موضوعات مهم پژوهش‌های مالی و رفتاری است، (Ashton et al., 1987). بیان داشتند که عوامل ذاتی و ویژگی‌های شخصیتی مدیران می‌تواند به‌عنوان عوامل مؤثر در پیش‌بینی عملکرد مدیریت مورد استفاده قرار گیرد. همچنین خواجه‌وی و همکاران

(۱۴۰۰) بیان داشتند، رابط سیاسی مدیران می تواند کیفیت اطلاعات حسابداری شرکت ها را تحت تأثیر خود قرار دهد. یکی از ویژگی های مهم و حائز اهمیت در اطلاعات مالی، گزارش های توضیحی مدیران و لحن بکار رفته در آن است. (Yuthas et al. (2002، لحن مثبت را ناشی از نحوه تفکر و ادراک مدیران می داند که باعث تأثیر بر سطح شفافیت اطلاعات می شود؛ بنابراین نحوه نگارش و بیان گزارش های توضیحی سالانه، تابع خواست و نظر مدیریت است (Henry & Leone, 2016). از سویی دیگر مظلومی و همکاران (۱۳۸۶)، بیان داشتند که سن و تجربه مدیران با میزان ریسک پذیری آن ها ارتباط مثبت و معناداری دارد. این موضوع نشان می دهد که ویژگی های رفتاری، مشخصات فردی و قدرت ریسک پذیری مدیران نیز می تواند بر لحن گزارش های سالانه آن ها تأثیر گذار باشد؛ بنابراین این احتمال وجود دارد که با هر میزان تمایز در ویژگی های فردی و تجربی مدیران، قدرت تحمل ریسک آن ها تحت تأثیر قرار گرفته و به همان میزان نیز نحوه نگارش گزارش های توضیحی آن ها تحت تأثیر قرار بگیرد. اکبرلو و همکاران (۱۴۰۱)، نشان دادند که بیان خوش بینانه (مثبت) گزارش های سالانه می تواند ناشی از تحریف واقعیت های شرکت و سوگیری ادراکی به منظور کاهش شفافیت گزارش های مالی برای سهامداران باشد. (Hasan (2020، بیان داشت که توانایی مدیران می تواند تأثیر مثبت و معناداری بر خوانایی گزارش های مالی داشته باشد. (Sun et al. (2022، در پژوهشی بیان داشتند که قدرت مدیریت اثر مثبت و معناداری بر دشواری خوانایی گزارش های مالی شرکت ها دارد. باتوجه به مطالب فوق این احتمال وجود دارد که تمایز در دانش مدیران بر گزارش های توضیحی و لحن خوش بینانه بکار رفته در آن تأثیر گذار باشد، ازاین رو فرضیه اول به این صورت تدوین می گردد:

فرضیه اول: ناهمگونی دانش مدیران بر لحن خوش بینانه گزارش های توضیحی مدیران تأثیر مثبت و معناداری دارد.

مطابق با مبانی مدیریت استراتژیک و تئوری های مالی رفتاری، ویژگی های مدیران می تواند بر نوع تصمیمات و عملکرد آن ها تأثیر گذار باشد. (Oradi et al. (2020 بیان

داشتند مدیرانی با دانش مالی بالا، استراتژی محافظه کارانه‌ای را در انجام وظایف خود دنبال می‌کنند و به‌منظور حفظ حسن شهرت، گزارش مالی متقلبانه و بی‌کیفیتی ارائه نمی‌کنند. (Chen et al., 2018) معتقدند سن در تصمیم‌گیری مدیران ممکن است بر اولویت‌های ریسک آنان تأثیر بگذارد، زیرا مدیران مسن ریسک‌گریزتر هستند و معمولاً تصمیمات محافظه کارانه‌تری نسبت به هم‌تایان جوان خود اتخاذ می‌کنند. از سویی دیگر مطابق با تئوری نمایندگی، مالکان شرکت دستیابی به سود را در استفاده از مدیران متخصص و کارآمد می‌بینند، این در حالی است که برخی مدیران ارشد شرکت، دارای انگیزه‌هایی مخالف با منافع مالکان هستند و همین موضوع سبب سوءاستفاده آن‌ها از اختیارات حسابداری در تهیه گزارشگری مالی و به تبع آن، بروز تقلب شده است (Chen et al., 2016). علیرغم تلاش‌های شدید برای مقابله با فساد، سوءاستفاده از دارایی‌ها و گزارش‌های مالی متقلبانه، به نظر می‌رسد که تقلب در اشکال مختلف آن در حال افزایش است.

از آنجایی که همواره تصمیم‌گیری در خصوص انتخاب و به کارگیری برآوردهای حسابداری و قضاوت‌های اساسی با مدیران شرکت است، مدیران مسئول کیفیت سود شرکت می‌باشند. هرچند کیفیت اصول حسابداری به معنی کیفیت سود نیست، اما این دو، به گونه‌ای ذاتی باهم مرتبط هستند طوری که قضاوت‌های به کار گرفته شده در انتخاب و به کارگیری چنین اصولی، بر کیفیت سود تأثیر مستقیم دارد (مشایخ و همکاران، ۱۳۹۲). مدیریت سود و حساب آرایشی مدیران به هر دلیلی می‌تواند منجر به ارائه گزارش‌های مالی گمراه کننده شود (Bagaeva, 2010). کیفیت اقلام تعهدی، یکی از بهترین معیارها برای سنجش کیفیت اطلاعات حسابداری (واعظ و همکاران، ۱۳۹۷؛ Francis et al., 2004) و ابزاری برای انتقال اطلاعات محرمانه است (فروغی و همکاران، ۱۳۹۴). اقلام تعهدی اختیاری را می‌توان اقلامی دانست که مدیران از طریق دستکاری در آن می‌توانند، نقش مهمی در مدیریت سود ایفا نمایند. صفرزاده بندری و همکاران (۱۴۰۳)، در پژوهشی به بررسی رابطه بین ویژگی‌های مدیران مالی و کیفیت گزارشگری پرداختند و بیان داشتند که

افزایش دوره تصدی و حضور زنان به عنوان مدیر مالی در شرکت، می تواند باعث کاهش کیفیت گزارشگری مالی شود. باتوجه به مطالب فوق تمایز در دانش و تجربه مدیران می تواند بر اتخاذ تصمیمات آنان در ارائه گزارش های مالی و مدیریت سود مؤثر باشد، ازاین رو فرضیه دوم به این صورت تدوین می گردد:

فرضیه دوم: ناهمگونی دانش مدیران بر مدیریت سود تأثیر مثبت و معناداری دارد.

برخلاف صورت های مالی کمی، این انتظار از گزارش های کیفی سالانه مدیران وجود دارد که انتظارات استفاده کنندگان از اطلاعات را نسبت به عملکرد آینده شرکت برآورده نمایند. باتوجه به اینکه چهارچوب و قاعده مشخصی نیز برای تحریر این گزارش های تعریف نگردیده است این امکان به مدیران داده می شود تا با انتخاب واژگان انتظارات عملکردی خود را با سوگیری به استفاده کنندگان از اطلاعات منتقل نمایند (Balakrishnan et al., 2010)، این موضوع موجب شده تا از کاربرد لحن در انتقال اطلاعات، به عنوان یکی از ویژگی های بااهمیت اطلاعات نوشتاری یاد شود (Schleicher & Walker, 2010). این انتظار وجود دارد که مدیران از لحن نوشتار به عنوان ابزاری کم هزینه برای دستیابی به مقاصد شخصی خود استفاده نموده و از این طریق اقدام به کنترل ادراک استفاده کنندگان از اطلاعات نمایند. رفتار فرصت طلبانه مدیران با استفاده از لحن زبان در ساختار گزارشگری مالی در پژوهش های دیگر (Yang & Liu, 2017; Arslan et al., 2016; Hajek et al., 2014) نیز بررسی و مورد تأیید قرار گرفته است. بنابراین مدیرانی که انگیزه لازم را برای کنترل ادراک استفاده کنندگان دارا می باشند، می توانند اطلاعات را به حالتی مثبت یا منفی ارائه نمایند. ازاین رو مدیریت می تواند از طریق گزارش های سالانه با استفاده از مدیریت نوشتار سود را پنهان نموده و از این طریق استفاده کنندگان از اطلاعات بنیادین شرکت را به اشتباه بیاندازند (Carlsson & Lamti, 2015؛ محسنی و رهنمای رودپشتی، ۱۳۹۸). وجود تضاد منافع بین مدیریت و مالکان این تئوری را تقویت می نماید که امکان دارد در تهیه گزارش های مدیریت صداقت و درستی رعایت نشده باشد. چراکه معمولاً مدیریت تمایل به افشا عملکرد مثبت خود و

پنهان نمودن ضعف‌های شرکت دارد. پورکریم و همکاران (۱۳۹۷)، بیان داشتند با کاهش مدیریت سود تعهدی، لحن بدبینانه گزارش‌های مالی نیز افزایش می‌یابد؛ بنابراین مدیریت سود می‌تواند لحن گزارش‌های توضیحی مدیریت را تحت تأثیر قرار دهد.

مطابق با دو تئوری نمایندگی و فرصت طلبانه مدیریت، این احتمال وجود دارد تا مدیران به صورت تعدی از لحن برای تأثیرگذاری بر انتظارات بازار استفاده نمایند و با انگیزه‌های متقلبانه اقدام به تهیه‌ی گزارش‌های توضیحی مغرضانه نمایند. طبق نظریه چشم‌انداز (CPT)، اگر مدیران، عملکرد واقعی به دست آمده را متفاوت از عملکرد مورد انتظار بدانند، در این صورت در ذهن آن‌ها می‌تواند انگیزه‌های دستکاری و تقلب شکل بگیرد. برخی پژوهش‌ها از جمله Fung (2015) و Goel and Gangolly (2012) از طریق تجزیه و تحلیل لحن افشا در گزارش‌های توضیحی مدیران، انگیزه‌های گزارشگری متقلبانه را بررسی نموده‌اند و شواهد متفاوتی از انگیزه‌های تقلب مدیران در گزارش‌های توضیحی ارائه دادند. همچنین ویژگی‌های فردی مانند توانایی و دانش مالی مدیران می‌تواند از طریق تأثیرگذاری بر تصمیمات و رفتار آنان شفافیت گزارش‌های مالی را تحت الشعاع قرار دهد (طاهری عابد و همکاران، ۱۳۹۷)، از سویی دیگر توانایی‌های مدیریت شرکت نیز می‌تواند دقت اطلاعات مالی و کیفیت گزارشگری مالی را تحت تأثیر قرار دهد (پیری و همکاران، ۱۳۹۳)، براین اساس این احتمال وجود دارد مدیران با دانش و تجربه و ویژگی‌های ناهمگون، تصمیمات مختلفی را در زمان ارائه گزارش‌های توضیحی اتخاذ نمایند. Lo et al. (2017)، بیان داشتند شرکت‌هایی که اقدام به مدیریت سود به منظور کتمان سود سنوات قبل داشته‌اند، دارای گزارش‌های مالی سالانه مبهم‌تری هستند. نتایج پژوهش آیاتریدس (۲۰۱۶)، نشان داد میزان استفاده از واژگان منفی در گزارش‌های شرکت‌هایی بیشتر است که دستکاری سود آن‌ها پایین‌تر و اهرم بالاتری دارند. ناکاشیما و زیبرت (۲۰۱۶)، بیان داشتند ارتباط معناداری بین لحن مدیران و کیفیت و مدیریت سود وجود دارد. Huang et al. (2014)، نیز در پژوهشی بیان نمودند که می‌توان از مدیریت نوشتار، به عنوان ابزاری جهت پنهان نمودن اطلاعات مهم و بنیادین شرکت استفاده نمود. جبارزاده کنگرلوئی و

همکاران (۱۳۹۸) در پژوهش به این نتیجه رسیدند که مدیریت سود می‌تواند تأثیر منفی بر گزارش‌های مالی سالانه شرکت‌ها داشته باشد. با توجه به مطالب فوق نه تنها مدیریت سود می‌تواند بر تصمیمات مدیران در انتخاب واژگان و لحن گزارش‌های توضیحی سالانه مؤثر باشد، بلکه می‌تواند نقشی میانجی بر رابطه بین ناهمگونی دانش مدیران و لحن گزارش‌های توضیحی سالانه آن‌ها داشته باشد، از این رو فرضیه‌های سوم و چهارم پژوهش به این صورت تدوین می‌گردد:

فرضیه سوم: مدیریت سود بر لحن خوش‌بینانه گزارش‌های توضیحی مدیران تأثیر مثبت و معناداری دارد.

فرضیه چهارم: ناهمگونی دانش مدیران از طریق مدیریت سود بر لحن خوش‌بینانه گزارش‌های توضیحی مدیران تأثیر مثبت و معناداری دارد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر طبقه‌بندی بر مبنای هدف، کاربردی بوده و از نظر روش اجرا (آماري) توصیفی-همبستگی می‌باشد و از نظر روش پژوهش در دسته پژوهش‌های توصیفی-پس‌رویدادی قرار می‌گیرد. از سوی دیگر از منظر ماهیت داده‌ها، پژوهشی کمی بوده و از بعد نوع استدلال، پژوهشی قیاسی-استقرایی به شمار می‌آید. در این پژوهش تحلیل محتوا شامل تحلیل نوشتار گزارش‌های سالانه مدیران می‌باشد و چگونگی ادای کلمات یا به عبارتی لحن بکار رفته در کلام مدیران شرکت مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. جامعه آماری موردبررسی در این پژوهش، کلیه شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران و دوره موردبررسی نیز سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۴۰۱ می‌باشد. شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران که دارای شرایط زیر هستند به عنوان نمونه انتخاب شده است: به منظور قابل مقایسه بودن اطلاعات، پایان سال مالی شرکت‌ها پایان اسفند باشد. در دوره موردبررسی تغییر دوره مالی نداشته باشند. اطلاعات مربوط به متغیرهای انتخاب‌شده در این پژوهش در دسترس باشد. جزو بانک‌ها، بیمه‌ها و شرکت‌های سرمایه‌گذاری نباشند. نهایتاً تعداد ۱۲۵ شرکت برای دوره ۹ ساله (۱۱۲۵ مشاهده) به عنوان نمونه نهایی پژوهش

انتخاب شده است. همچنین در بخش آمار استنباطی، برای آزمون سه فرضیه اول پژوهش از مدل‌های رگرسیونی چند متغیره به روش داده‌های پانل و به منظور آزمون فرضیه چهارم به دلیل وجود متغیر میانجی از آزمون سوبل (به صورت برخط) استفاده شده است. در نهایت داده‌های پژوهش با استفاده از نرم‌افزار استاتا نسخه ۱۵ مورد تحلیل قرار گرفته است.

مدل‌ها و متغیرهای پژوهش

باتوجه به پیشینه و چارچوب نظری ارائه شده، مدل پژوهش از نوع رگرسیون چند متغیره می‌باشد. براین اساس مدل‌های زیر به منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش مورد استفاده قرار گرفته است.

مدل آزمون فرضیه اول: مدل (۱)

$$TONE_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 WB_{i,t} + \beta_2 Lev_{i,t} + \beta_3 MTB_{i,t} + \beta_4 AGE_{i,t} + \beta_5 ROA_{i,t} + \beta_6 SIZE_{i,t} + \beta_7 CFO_{i,t} + \beta_8 IND_{i,t} + \beta_9 InstOwn_{i,t} + \beta_{10} Growth_{i,t} + \alpha_{i,t}$$

مدل آزمون فرضیه دوم: مدل (۲)

$$DA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 WB_{i,t} + \beta_2 Lev_{i,t} + \beta_3 MTB_{i,t} + \beta_4 AGE_{i,t} + \beta_5 ROA_{i,t} + \beta_6 SIZE_{i,t} + \beta_7 CFO_{i,t} + \beta_8 IND_{i,t} + \beta_9 InstOwn_{i,t} + \beta_{10} Growth_{i,t} + \alpha_{i,t}$$

مدل آزمون فرضیه سوم: مدل (۳)

$$TONE_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 DA_{i,t} + \beta_2 Lev_{i,t} + \beta_3 MTB_{i,t} + \beta_4 AGE_{i,t} + \beta_5 ROA_{i,t} + \beta_6 SIZE_{i,t} + \beta_7 CFO_{i,t} + \beta_8 IND_{i,t} + \beta_9 InstOwn_{i,t} + \beta_{10} Growth_{i,t} + \alpha_{i,t}$$

متغیر مستقل پژوهش: ناهمگونی دانش مدیران

ناهمگونی شامل دو بعد رابطه محور و وظیفه محور است (Jackson et al., 1995). ناهمگونی رابطه محور به تفاوت‌های قابل مشاهده بین اعضای گروه در ویژگی‌های آشکار جمعیت شناختی، مانند سن یا قومیت اشاره دارد (Joshi & Roh, 2009) که این موضوع باعث ایجاد طبقه‌بندی اجتماعی شده و به موجب آن اعضا به دو گروه مشابه یا متفاوت از

یکدیگر طبقه‌بندی می‌شوند (Ormiston et al., 2022). از سویی دیگر ناهمگونی وظیفه محور نشان‌دهنده تفاوت‌ها در پردازش اطلاعات است (Joshi & Roh, 2009; Van der Vegt et al., 2005) که با تصمیم‌گیری استراتژیک و نتایج شرکت مرتبط است (Cannella et al., 2009) و شامل تفاوت‌های بین اعضای یک تیم در سبک‌های شناختی و دانش آن‌هاست که ناشی از تفاوت‌ها در زمینه‌های آموزشی و عملکردی و همچنین دوره تصدی است. در این پژوهش به منظور سنجش ناهمگونی دانش مدیران به پیروی از پژوهش (Cui et al., 2019) و (Herrmann and Datta, 2005)، از مجموع معیارهای سطح تحصیلات، سابقه کاری، سابقه سیاسی (وابستگی به دولت) و سابقه مالی مدیران استفاده شده است. بدین منظور در سه مرحله، اقدام به محاسبه سنجش ناهمگونی دانش مدیران به شرح ذیل شده است:

در مرحله اول سطح تحصیلات، سابقه کاری، سیاسی و مالی هر یک از اعضای مدیران تیم مدیریت ارشد به صورت جداگانه به شرح ذیل در نظر گرفته شده است: مدرک تحصیلی متغیر مجازی است که اگر، مدیران دارای مدرک کارشناسی ارشد یا دکتری باشد، به آن عدد یک اختصاص داده شده و در غیر این صورت عدد صفر خواهد بود (Cui et al., 2019).

مدت تصدی مدیران، متغیر مجازی است که اگر مدت تصدی مدیران شرکت بیشتر از میانه مدت تصدی مدیران نمونه باشد ارزش یک و در غیر این صورت ارزش صفر گرفته است (نیکبخت و همکاران، ۱۴۰۰؛ خواجه‌وی و ویسی حصار، ۱۴۰۲).

همچنین در این پژوهش سابقه سیاسی مدیران برابر است با تعداد مدیرانی که سابقه فعالیت‌های سیاسی را داشته‌اند. در این پژوهش مدیران سیاسی آن دسته از مدیران شرکت می‌باشند که به نوعی وابستگی به نهادهای دولتی یا سیاسی داشته و یا در ساختار مالکیت نهادی آن‌ها سهامدار عمده دولتی و شبه‌دولتی وجود داشته باشد. در حقیقت این متغیر یک متغیر مجازی بوده و به صورت صفر و یک نشان داده می‌شود. در این حالت اگر مدیران شرکت در زمره مدیران سیاسی قرار گرفته باشند به آن‌ها مقدار یک اختصاص داده و در

غیر این صورت صفر خواهد بود (رضایی و ویسی حصار، ۱۳۹۳).
در نهایت سابقه مالی مدیران نیز برابر است با تعداد مدیرانی سابقه تحصیلات در رشته‌های مالی را داشته‌اند (طاهری عابد و همکاران، ۱۳۹۷)؛ که در این صورت برای آن‌ها عدد یک در نظر گرفته شده و در غیر این صورت صفر خواهد بود.

پس از طبقه‌بندی هر فرد در مرحله قبل به صورت جداگانه، در مرحله دوم همه افراد در قالب یک تیم برای به هر معیار به صورت جداگانه طبقه‌بندی می‌گردند. بدین ترتیب که اگر مجموع اعداد اختصاص یافته به تیم مدیران ارشد عددی کمتر از میانه باشد به عنوان تیمی با دانش ناهمگون در نظر گرفته شده و به آن ارزش یک اختصاص داده خواهد شد و در غیر این صورت ارزش صفر در نظر گرفته می‌شود. به طور مثال برای یک شرکت خودرویی که دارای ۵ نفر عضو هیئت مدیره می‌باشد، اگر دو نفر از اعضای تیم مدیران ارشد دارای مدرک دکتری بوده و سه عضو دیگر سایر مدارک تحصیلی را داشته باشند به عنوان تیمی با ناهمگونی سطح تحصیلات طبقه‌بندی گردیده و به آن عدد یک اختصاص داده خواهد شد.

بعد از تعیین میزان ناهمگونی تیم مدیران ارشد برای هر معیار به طور جداگانه، در مرحله سوم مجموع هر چهار معیارها به عنوان یک متغیر واحد تعیین می‌شود. به طور مثال در شرکت‌های دارویی که اعضای مدیران ارشد آن بیشتر از پزشکان است، این انتظار وجود دارد که با ناهمگونی سابقه مالی مواجه باشند (عدد ۱)، در حالی که در معیار سطح تحصیلات همگن می‌باشند (عدد ۰)، بر این اساس مجموع هر چهار معیار سطح تحصیلات (EBH)، سابقه کاری (TH)، سابقه سیاسی (PH) و سابقه مالی (FBH) به عنوان ناهمگونی دانش مدیران شرکت در نظر گرفته خواهد شد. ناهمگونی برای شرکت‌ها عددی بین یک تا ۴ خواهد بود بدین ترتیب هرچه عدد حاصله بزرگ‌تر باشد نشان‌دهنده ناهمگونی بیشتر تیم مدیران ارشد شرکت خواهد بود و بالعکس. در نهایت ناهمگونی تیم مدیریت ارشد از رابطه زیر به دست خواهد آمد:

$$WB_{i,t} = EBH + TH + PH + FBH$$

متغیر وابسته: لحن گزارش‌های توضیحی مدیران

منظور از لحن زبان گزارش‌های توضیحی، عبارت است از میزان مثبت/منفی بودن گزارش‌ها. در پژوهش حاضر از گزارش سالانه هیئت‌مدیره در خصوص فعالیت و وضعیت شرکت به عنوان کانال ارتباطی مدیریت با سایر استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی استفاده شده است. لحن مثبت (خوش‌بینانه) با استفاده از فراوانی تکرار کلمات مثبت منهای کلمات منفی که در یک گزارش استفاده شده‌اند اندازه‌گیری می‌شود و بالعکس. بر این اساس، عدد ناشی از این اختلاف در صورت مثبت بودن دارای لحن مثبت (خوش‌بینانه) می‌باشد و در صورت منفی شدن بیانگر لحن منفی (بدبینانه) است. اختلاف تعداد کلمات خوش‌بینانه (کلمات مثبت) و کلمات بدبینانه (کلمات منفی) به پیروی از پژوهش Davis et al. (2012) و پوریوسف و همکاران (۱۴۰۲) می‌باشد. در پژوهش حاضر به پیروی از رهنمای رودپشتی و همکاران (۱۳۹۱) از عبارت گزارش‌های توضیحی برای گزارش‌های فعالیت هیئت‌مدیره به مجمع عمومی صاحبان سهام استفاده شده است، بر این اساس منظور از گزارش‌های توضیحی، گزارش‌های فعالیت هیئت‌مدیره به مجمع عمومی صاحبان سهام می‌باشد که به صورت سالانه همراه صورت‌های مالی ارائه می‌گردد. همچنین از روش مجموعه لغات برای تشخیص لحن خوش‌بینانه (مثبت) یا بدبینانه (منفی) به کاررفته در گزارش‌های توضیحی سالانه هیئت‌مدیره به منظور نمایش عملکرد سالانه شرکت و بیان وضعیت کلی شرکت به مجمع عمومی صاحبان سهام استفاده شده است. بدین ترتیب تفاوت در تعداد واژه‌های مثبت و منفی تقسیم بر مجموع واژگان نشان‌دهنده نسبت لحن مثبت یا منفی گزارش‌های توضیحی سالانه هیئت‌مدیره خواهد بود. روش مجموعه لغات را می‌توان به عنوان یک روش کمی تحلیل محتوا طبقه‌بندی نمود. لغت‌نامه‌های تخصصی حسابداری حال حاضر که معیار سنجش واژگان مثبت و منفی در پژوهش‌های داخلی بوده است (همچون لغت‌نامه Henry, 2008; Loughran & McDonald, 2011) غیربومی بوده و احتمالاً در ترجمه واژگان نیز صرفاً به ریشه کلمه توجه گردیده و تمام اشکال کلمه، موردبررسی قرار نگرفته است؛ بنابراین در این پژوهش جهت تعیین لغات مثبت و منفی از

فهرست واژگان ایجاد شده توسط پله و همکاران (۱۳۹۸) استفاده گردیده است. چرا که این واژگان از گزارش‌های فعالیت هیئت‌مدیره شرکت‌های فعال در بازار سرمایه ایران اقتباس گردیده و بر پایه واژه‌ها و کلمات بومی تهیه شده و تمامی اشکال کلمه را در نظر گرفته است. بدین منظور در ابتدا تمامی گزارش‌های هیئت‌مدیره برای کلیه سال-شرکت‌های مورد پژوهش، مجدداً تایپ و به فایل ورد^۱ تبدیل گردیده و سپس جهت تحلیل کیفی داده‌ها، از نرم‌افزار مکس کیودا^۲ استفاده شده است.

$$\text{های واژه منفی} - \text{های واژه مثبت} = \text{لحن های گزارش توضیحی} \\ \text{مجموع های واژه مثبت و منفی}$$

متغیر میانجی: مدیریت سود

مدیریت سود در این پژوهش بر اساس الگوی تعدیل شده جونز محاسبه می‌گردد. در حقیقت مدل تعدیل شده جونز با اضافه شدن یک متغیر توسط (Dechow et al. (1995 اصلاح گردیده، از نظر پژوهشگران متعدد این مدل یکی از قوی‌ترین مدل‌های جهت سنجش مدیریت سود یا کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌ها می‌باشد. به همین دلیل در این پژوهش نیز از الگوی تعدیل شده جونز برای سنجش مدیریت سود استفاده شده است. در مدل تعدیل شده جونز کل اقلام تعهدی ابتدا به شکل زیر محاسبه می‌شود:

$$TA_{i,t} = E_{i,t} - OCF_{i,t}$$

که در آن؛ " $TA_{i,t}$ ": کل اقلام تعهدی شرکت i در سال t است و $E_{i,t}$: سود عملیاتی برای شرکت i در سال t می‌باشد، همچنین $OCF_{i,t}$: جریان‌های نقدی حاصل از عملیات برای شرکت i در سال t خواهد بود.

پس از محاسبه کل اقلام تعهدی، پارامترهای $\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3$ به منظور تعیین اقلام تعهدی غیراختیاری، از طریق مدل زیر برآورد می‌شوند:

1. Word
2. Maxqda

$$\frac{TA_{i,t}}{A_{i,t-1}} = \alpha_1 \frac{1}{A_{i,t-1}} + \alpha_2 \frac{(\Delta REV_{i,t} - \Delta REC_{i,t})}{A_{i,t-1}} + \alpha_3 \frac{PPE_{i,t}}{A_{i,t-1}} + \varepsilon_{i,t}$$

که در آن: $TA_{i,t}$: کل اقلام تعهدی شرکت i در سال t ; $A_{i,t-1}$: ارزش دفتری کل دارایی‌های شرکت i در پایان سال $t-1$; $\Delta REV_{i,t}$: تغییر در درآمد فروش شرکت i بین سال t و $t-1$; $PPE_{i,t}$: اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات ناخالص شرکت i در سال t و در نهایت $\varepsilon_{i,t}$: اثرات نامشخص عوامل تصادفی و پارامترهای برآورد شده شرکت i می‌باشند.

پس از محاسبه پارامترهای $\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3$ از طریق روش حداقل مربعات طبق فرمول ذیل اقلام تعهدی غیراختیاری، به شرح زیر تعیین می‌شود:

$$NDA_{i,t} = \alpha_1 \frac{1}{A_{i,t-1}} + \alpha_2 \frac{(\Delta REV_{i,t} - \Delta REC_{i,t})}{A_{i,t-1}} + \alpha_3 \frac{PPE_{i,t}}{A_{i,t-1}}$$

که در آن: $NDA_{i,t}$: اقلام تعهدی غیر اختیاری شرکت i در سال t می‌باشد. در نهایت اقلام تعهدی اختیاری (DA) پس از تعیین NDA به صورت مدل زیر محاسبه می‌شود.

$$DA_{i,t} = \frac{TA_{i,t}}{A_{i,t-1}} - NDA_{i,t}$$

به طور کلی مقادیر خطای حاصل از برآورد مدل، به معنی اقلام تعهدی اختیاری بوده و بیانگر میزان اعمال مدیریت سود است که از خطای مدل قدر مطلق گرفته و به عنوان مدیریت سود استفاده شده است.

متغیرهای کنترلی پژوهش

اهرم مالی $Lev_{i,t}$ = نسبت بدهی‌ها به حقوق صاحبان سهام برابر نسبت کل بدهی‌ها بر حقوق صاحبان سهام. فرصت‌های رشد: $MTBi,t$ = فرصت‌های رشد برابر نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری دارایی‌ها. عمر شرکت: $AGE_{i,t}$ = عمر شرکت برابر لگاریتم طبیعی تعداد سال‌های فعالیت شرکت از زمان تأسیس. بازده دارایی‌ها: $ROA_{i,t}$ = نسبت سود خالص بر

حقوق صاحبان سهام. اندازه شرکت: $SIZE_{i,t}$ = اندازه شرکت برابر لگاریتم طبیعی جمع دارایی‌ها در پایان دوره. شاخص جریان نقد عملیاتی: $CFO_{i,t}$ = شاخص جریان نقد عملیاتی برابر تقسیم جریان‌های نقد عملیاتی بر کل دارایی‌ها. استقلال هیئت‌مدیره ($IND_{i,t}$): استقلال هیئت‌مدیره از طریق نسبت اعضای غیرموظف هیئت‌مدیره به کل اعضا اندازه‌گیری خواهد شد که عددی مابین صفر تا یک می‌باشد که اگر صفر باشد یعنی هیئت‌مدیره هیچ‌گونه استقلال‌ی ندارد ولی اگر یک باشد یعنی همه اعضای هیئت‌مدیره مستقل هستند. مالکیت نهادی ($InstOwn_{i,t}$): طبق موضوع بند ۲۷ ماده ۱ قانون بازار اوراق بهادار ایران سرمایه‌گذاران نهادی عبارت‌اند از: بانک‌ها و بیمه‌ها، هلدینگ‌ها، شرکت‌های سرمایه‌گذاری، صندوق بازنشستگی، شرکت تأمین سرمایه، صندوق‌های سرمایه‌گذاری ثبت‌شده نزد سازمان بورس اوراق بهادار. در این پژوهش میزان مالکیت سهامداران بالا ۵ درصد شرکت به‌عنوان شاخص سنجش سرمایه‌گذاران نهادی در نظر گرفته شده است. رشد فروش ($Growth_{i,t}$): از نسبت تغییرات فروش بر فروش شرکت در سال قبل استفاده شد.

یافته‌ها

آمار توصیفی داده‌ها

در جدول ۱ آماره توصیفی مدل‌های پژوهش برای نمونه‌ای متشکل از ۱۱۲۵ سال-شرکت در بازه زمانی سال‌های ۱۳۹۳ الی ۱۴۰۱ ارائه شده است.

جدول ۱- آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

نام متغیر	نماد	میانگین	انحراف معیار	کمترین	بیشترین
لحن گزارش‌های مدیران	TONE	۰,۵۴۸	۰,۱۸۲	۰,۰۱۶	۰,۹۵۷
ناهمگونی دانش مدیران	WB	۲,۳۷۶	۱,۰۷۱	۱	۴
مدیریت سود	DA	۰,۱۵۱	۰,۱۴۷	۰,۰۰۱	۰,۹۸۰۲
استقلال هیئت‌مدیره	IND	۰,۶۳۰۱	۰,۱۹۲	۰,۲	۱
مالکیت نهادی	InstOwn	۰,۶۹۵	۰,۱۸۴	۰,۰۶۶	۰,۹۵۴
اندازه شرکت	Size	۱۴,۷۸۳	۱,۵۰۰۶	۱۱,۱۶۱	۲۱,۳۲۷

نام متغیر	نماد	میانگین	انحراف معیار	کمترین	بیشترین
اهرم مالی	Lev	۰,۵۵۲	۰,۲۰۹	۰,۰۳۱	۱,۳۲۶
سن شرکت	Age	۳,۶۴۷	۰,۳۴۸	۲,۵۶۴	۴,۲۴۸
رشد فروش	Growth	۰,۳۸۴	۰,۵۸۱	-۰,۹۰۹	۶,۵۹۴
ارزش بازار به دفتری دارایی‌ها	MTB	۲,۳۴۱	۱,۵۵۸	۰,۶۹۱	۱۱,۷۸۸
جریان نقد عملیاتی	CFO	۰,۱۲۲	۰,۱۴۲	-۰,۳۷۷	۰,۶۸۷
بازده دارایی‌ها	ROA	۰,۱۴۶	۰,۱۵۵	-۰,۴۲۵	۰,۶۷۳

باتوجه به جدول (۱) مقدار میانگین برای متغیر اهرم مالی برابر با (۰,۵۵۲) می‌باشد که نشان می‌دهد بیشتر داده‌ها حول این نقطه تمرکز یافته‌اند. ارزش بازار به دفتری دارایی‌ها و جریان نقد عملیاتی به ترتیب دارای بیشترین و کمترین انحراف معیار هستند. همچنین بزرگ‌ترین مقدار اهرم مالی است که نشان می‌دهد در شرکت‌های نمونه شرکتی وجود دارد که کل بدهی‌های آن از کل دارایی‌ها بیشتر بوده و حقوق صاحبان سهام آن منفی است. کمترین مقدار لحن گزارش‌های مدیران برابر با ۰,۰۹- است که نشان می‌دهد شرکتی وجود دارد که در آن لحن گزارش‌های مدیران منفی بوده است.

آمار استنباطی داده‌ها

در این بخش از پژوهش تحلیل داده‌ها مطابق با روش داده‌های ترکیبی، با رویکرد پنل دیتا انجام می‌گیرد. بدین ترتیب ابتدا متغیرها از نظر نرمال بودن و مانایی موردسنجش قرار می‌گیرند. نرمال بودن متغیرهای با آزمون شاپیرو ویلک سنجش شده، لذا هر زمان سطح معنی‌داری آن کمتر از پنج درصد باشد، فرض صفر پژوهش در سطح اطمینان ۹۵٪ رد می‌شود.

جدول ۲- آزمون شاپیرو ویلک

متغیر	نماد	آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه
لحن گزارش‌های مدیران	TONE	۵,۶۴۹	۰,۰۰۰۰۰	توزیع نرمال ندارد
ناهمگونی دانش مدیران	WB	۱,۵۴۷	۰,۰۶۰۹۸	توزیع نرمال دارد

متغیر	نماد	آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه
مدیریت سود	DA	۱۲,۳۳۸	۰,۰۰۰۰۰	توزیع نرمال ندارد
استقلال هیئت‌مدیره	IND	۰,۷۵۳	۰,۲۲۵۶۴	توزیع نرمال دارد
مالکیت نهادی	InstOwn	۹,۹۸۹	۰,۰۰۰۰۰	توزیع نرمال ندارد
اندازه شرکت	Size	۸,۲۰۸	۰,۰۰۰۰۰	توزیع نرمال ندارد
اهرم مالی	Lev	۲,۹۲۷	۰,۰۰۱۷۱	توزیع نرمال ندارد
سن شرکت	Age	۸,۹۵۹	۰,۰۰۰۰۰	توزیع نرمال ندارد
رشد فروش	Growth	۱۲,۵۹۹	۰,۰۰۰۰۰	توزیع نرمال ندارد
ارزش بازار به دفتری دارایی‌ها	MTB	۱۲,۹۲۵	۰,۰۰۰۰۰	توزیع نرمال ندارد
جریان نقد عملیاتی	CFO	۸,۲۴۷	۰,۰۰۰۰۰	توزیع نرمال ندارد
بازده دارایی‌ها	ROA	۸,۱۴۲	۰,۰۰۰۰۰	توزیع نرمال ندارد

با توجه به نتایج بدست آمده در جدول ۲، طبق آزمون تشخیص توزیع نرمال شاپیرو ویلک همه متغیرها (به غیر از متغیر ناهمگونی دانش مدیران و استقلال هیئت‌مدیره) دارای سطح معنی‌داری کمتر از ۵ درصد می‌باشد. لذا داده‌ها از توزیع نرمال برخوردار نیستند. با استفاده از روش حذف داده‌های پرت اقدام به نرمال سازی متغیرهای پژوهش شده است. همچنین لازم است قبل از برآورد یک مدل، مانایی متغیرهای آن مطابق با ادبیات اقتصادسنجی بررسی گردد. براین اساس از آزمون هادری به منظور بررسی وجود ریشه واحد در داده‌های پانل استفاده شده است که نتایج آن مطابق جدول ۳ می‌باشد:

جدول ۳- آزمون مانایی (هادری) برای تمامی متغیرهای پژوهش

نام متغیر	نماد	آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه
لحن گزارش‌های مدیران	TONE	۱۰,۸۳۴۰	۰,۰۰۰۰	مانا است
ناهمگونی دانش مدیران	WB	۱۸,۲۴۰۵	۰,۰۰۰۰	مانا است
مدیریت سود	DA	۴,۱۵۵۱	۰,۰۰۰۰	مانا است
استقلال هیئت‌مدیره	IND	۹,۳۷۲۷	۰,۰۰۰۰	مانا است
مالکیت نهادی	InstOwn	۲۴,۵۹۰۰	۰,۰۰۰۰	مانا است
اندازه شرکت	Size	۳۸,۶۹۲۹	۰,۰۰۰۰	مانا است
اهرم مالی	Lev	۱۷,۷۴۷۲	۰,۰۰۰۰	مانا است

نام متغیر	نماد	آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه
سن شرکت	Age	۴۸,۱۳۰۰۹	۰,۰۰۰۰	مانا است
رشد فروش	Growth	۵,۲۸۰۲	۰,۰۰۰۰	مانا است
ارزش بازار به دفتری دارایی‌ها	MTB	۱۷,۳۱۸۴	۰,۰۰۰۰	مانا است
جریان نقد عملیاتی	CFO	۴,۶۷۳۵	۰,۰۰۰۰	مانا است
بازده دارایی‌ها	ROA	۱۳,۸۴۲۲	۰,۰۰۰۰	مانا است

باتوجه به جدول ۳ مشاهده می‌شود که سطح معنی‌داری همه متغیرها در آزمون مانایی هادری کمتر از ۵ درصد بوده و بیانگر مانا بودن متغیرها است. در ادامه از آزمون چاو و هاسمن استفاده شده است که نتایج آزمون چاو نشان‌دهنده پذیرش الگوی داده‌های تابلویی (پانل) می‌باشد. همچنین نتایج آزمون هاسمن بیانگر پذیرش اثرات ثابت است. از طرفی دیگر جهت بررسی شرط عدم ناهمسانی واریانس از آزمون والدتعدیل شده استفاده شده است که این امر نیز بیانگر وجود ناهمسانی واریانس در جملات اخلال می‌باشد، این مشکل در تخمین نهایی مدل با روش حداقل مربعات تعمیم‌یافته رفع شده است و در نهایت به‌منظور بررسی استقلال خطاها از یکدیگر از آزمون وولدریج استفاده گردید. با توجه به نتایج حاصله این آزمون می‌توان گفت که مدل‌ها از خودهمبستگی سریالی برخوردار است. در نهایت این مشکل در تخمین نهایی مدل‌ها نیز با اجرای دستور رفع خودهمبستگی مرتفع شده است. نتایج آزمون‌های فوق در پایان جداول نتیجه آزمون هر فرضیه ارائه شده است.

تحلیل نتایج آزمون فرضیه اول پژوهش

نتایج حاصل از برازش مدل اول پژوهش در جدول ۴ ارائه شده است که نشان می‌دهد ناهمگونی دانش مدیران بر لحن خوش‌بینانه گزارش‌های توضیحی مدیران تأثیر مستقیم دارد. همچنین متغیرهای رشد فروش، ارزش بازار به دفتری دارایی‌ها، جریان نقد عملیاتی و بازده دارایی‌ها رابطه مستقیم و معناداری با متغیر وابسته دارند، در حالی که متغیر اهرم مالی رابطه معکوس و معناداری با متغیر وابسته دارد. ضریب تعیین برابر با ۲۷ درصد می‌باشد که

نشان می‌دهد متغیرهای مستقل و کنترلی موجود در مدل توانسته‌اند ۲۷ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. برابر با نتایج آماره والد می‌توان گفت که مدل برازش شده از اعتبار کافی برخوردار است. در نهایت عامل تورم واریانس نشان‌دهنده عدم وجود هم خطی در متغیرهای مدل است.

جدول ۴- تأثیر ناهمگونی دانش مدیران بر لحن خوش‌بینانه گزارش‌های توضیحی

متغیرها	نماد	ضرایب	خطای استاندارد	آماره z	سطح معناداری	هم خطی
ناهمگونی دانش مدیران	WB	۰,۰۱۹	۰,۰۰۷	۲,۶۰	۰,۰۰۹	۲,۳۲
استقلال هیئت‌مدیره	IND	-۰,۰۰۲	۰,۰۱۱	-۰,۲۱	۰,۸۳۲	۱,۱۸
مالکیت نهادی	InstOwn	-۰,۰۰۳	۰,۰۱۶	-۰,۰۲	۰,۹۸۳	۲,۲۸
اندازه شرکت	Size	۰,۰۰۱	۰,۰۰۲	۰,۶۳	۰,۵۲۷	۱,۱۱
اهرم مالی	Lev	-۰,۰۳۹	۰,۰۱۹	-۲,۰۶	۰,۰۴۰	۱,۷۰
سن شرکت	Age	-۰,۰۰۹۹	۰,۰۱۰۶	-۰,۹۱	۰,۳۶۱	۱,۰۶
رشد فروش	Growth	۰,۰۱۳	۰,۰۰۶	۱,۹۹	۰,۰۴۶	۱,۲۱
ارزش‌بازار به دفتری دارایی‌ها	MTB	۰,۰۰۳	۰,۰۰۱	۲,۱۴	۰,۰۳۲	۱,۴۰
جریان نقد عملیاتی	CFO	۰,۱۸۰۴	۰,۰۲۱	۸,۵۸	۰,۰۰۰	۱,۴۱
بازده دارایی‌ها	ROA	۰,۱۱۶	۰,۰۳۴	۳,۴۰	۰,۰۰۱	۲,۶۲
C		۰,۰۶۰۳	۰,۰۵۶	۱,۰۶	۰,۲۸۷	----
ضریب تعیین		۰,۲۷۲۲				
آماره والد		۲۴۴,۸۵				
سطح معناداری		۰,۰۰۰۰				
آماره آزمون چاو	۱۳,۲۴	سطح معناداری	۰,۰۰۰۰	پذیرش الگوی داده‌های تابلویی		
آماره آزمون هاسمن	۲۹,۲۷	سطح معناداری	۰,۰۰۰۶	اثرات ثابت عرض از مبدأ		
آماره والد تعدیل شده	۴۳۶۵۰,۴۴	سطح معناداری	۰,۰۰۰۰	وجود ناهمسانی واریانس		
آماره وولدریج	۳۳,۳۹۱	سطح معناداری	۰,۰۰۰۰	وجود خودهمبستگی سریالی		

تحلیل نتایج آزمون فرضیه دوم پژوهش

نتایج حاصل از برازش مدل دوم پژوهش در جدول ۵ ارائه شده است که نشان می‌دهد

ناهمگونی دانش مدیران بر مدیریت سود تأثیر مستقیم دارد. همچنین متغیرهای اهرم مالی، ارزش بازار به دفتری دارایی‌ها و بازده دارایی‌ها رابطه مستقیم و معناداری با متغیر وابسته دارند، این درحالی است که متغیر جریان نقد عملیاتی رابطه معکوس و معناداری با متغیر وابسته دارد. ضریب تعیین برابر با ۱۴ درصد می‌باشد که نشان می‌دهد متغیرهای مستقل و کنترلی موجود در مدل توانسته‌اند ۱۴ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. برابر با نتایج آماره والد می‌توان گفت که مدل برازش شده از اعتبار کافی برخوردار است. درنهایت عامل تورم واریانس نشان‌دهنده عدم وجود هم خطی در متغیرهای مدل است.

جدول ۵- تأثیر ناهمگونی دانش مدیران بر مدیریت سود

متغیرها	نماد	ضرایب	خطای استاندارد	آماره z	سطح معناداری	هم خطی
ناهمگونی دانش مدیران	WB	۰,۰۵۵	۰,۰۱۲	۴,۵۹	۰,۰۰۰	۲,۳۲
استقلال هیئت مدیره	IND	۰,۰۲۰۲	۰,۰۲۵	۰,۷۸	۰,۴۳۳	۱,۱۸
مالکیت نهادی	InstOwn	۰,۰۲۴	۰,۰۳۱	۰,۷۹	۰,۴۲۸	۲,۲۸
اندازه شرکت	Size	۰,۰۰۰۳	۰,۰۰۴	۰,۰۷	۰,۹۴۷	۱,۱۱
اهرم مالی	Lev	۰,۰۶۴	۰,۰۲۶	۲,۴۵	۰,۰۱۴	۱,۷۰
سن شرکت	Age	-۰,۰۰۶	۰,۰۱۲	-۰,۵۱	۰,۶۰۹	۱,۰۶
رشد فروش	Growth	-۰,۰۰۱	۰,۰۰۶	-۰,۲۹	۰,۷۷۴	۱,۲۱
ارزش بازار به دفتری دارایی‌ها	MTB	۰,۰۱۰۵	۰,۰۰۳	۲,۹۱	۰,۰۰۴	۱,۴۰
جریان نقد عملیاتی	CFO	-۰,۱۳۸	۰,۰۶۴	-۲,۱۶	۰,۰۳۱	۱,۴۱
بازده دارایی‌ها	ROA	۰,۲۴۲	۰,۰۴۸	۴,۹۹	۰,۰۰۰	۲,۶۲
C		۰,۰۴۳	۰,۰۸۰۶	۰,۵۳	۰,۵۹۴	---
ضریب تعیین		۰,۱۴۸۶				
آماره والد		۸۱,۰۹				
سطح معناداری		۰,۰۰۰۰				
آماره آزمون چاو	۲,۱۵	سطح معناداری	۰,۰۰۰۰	پذیرش الگوی داده‌های تابلویی		
آماره آزمون هاسمن	۲۶,۴۵	سطح معناداری	۰,۰۰۳۲	اثرات ثابت عرض از مبدأ		

متغیرها	نماد	ضرایب	خطای استاندارد	آماره z	سطح معناداری	هم خطی
آماره والد تعدیل شده	۷۳۵۰,۷۶	سطح معناداری	۰,۰۰۰	وجود ناهمسانی واریانس		
آماره وولدریج	۲,۵۵۲	سطح معناداری	۰,۱۱۲۷	عدم وجود خودهمبستگی سریالی		

تحلیل نتایج آزمون فرضیه سوم پژوهش

نتایج حاصل از برازش مدل دوم پژوهش در جدول ۶ ارائه شده است که نشان می‌دهد مدیریت سود بر لحن خوش‌بینانه گزارش‌های توضیحی مدیران تأثیر مستقیم دارد. همچنین متغیرهای ارزش بازار به دفتری دارایی‌ها، جریان نقد عملیاتی و بازده دارایی‌ها رابطه مستقیم و معناداری با متغیر وابسته دارند. ضریب تعیین برابر با ۲۰ درصد می‌باشد که نشان می‌دهد متغیرهای مستقل و کنترلی موجود در مدل توانسته‌اند ۲۰ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. برابر با نتایج آماره والد می‌توان گفت که مدل برازش شده از اعتبار کافی برخوردار است. در نهایت عامل تورم واریانس نشان‌دهنده عدم وجود هم خطی در متغیرهای مدل است.

جدول ۶- تأثیر مدیریت سود بر لحن خوش‌بینانه گزارش‌های توضیحی

متغیرها	نماد	ضرایب	خطای استاندارد	آماره z	سطح معناداری	هم خطی
مدیریت سود	DA	۰,۴۰۱	۰,۰۱۷	۲,۳۵	۰,۰۱۹	۱,۱۷
استقلال هیئت مدیره	IND	-۰,۰۰۵	۰,۰۱۱	-۰,۴۲	۰,۶۶۴	۱,۰۳
مالکیت نهادی	InstOwn	-۰,۰۰۱	۰,۰۱۹	-۰,۰۷۷	۰,۹۴۷	۱,۱۳
اندازه شرکت	Size	-۰,۰۰۰۶	۰,۰۰۲	-۰,۲۷	۰,۷۹۱	۱,۱۰
اهرم مالی	Lev	-۰,۰۳۱	۰,۰۱۹	-۱,۶۵	۰,۰۹۹	۱,۷۱
سن شرکت	Age	-۰,۰۱۵	۰,۰۱۲	-۱,۲۷	۰,۲۰۳	۱,۰۵
رشد فروش	Growth	۰,۰۰۶	۰,۰۰۷	۰,۸۷	۰,۳۸۴	۱,۲۷
ارزش بازار به دفتری دارایی‌ها	MTB	۰,۰۰۳	۰,۰۰۱	۲,۱۲	۰,۰۳۴	۱,۴۱
جریان نقد عملیاتی	CFO	۰,۲۱۶	۰,۰۲۲	۹,۵۲	۰,۰۰۰	۱,۴۳
بازده دارایی‌ها	ROA	۰,۰۷۴	۰,۰۳۲	۲,۲۸	۰,۰۲۳	۲,۶۸

متغیرها	نماد	ضرایب	خطای استاندارد	آماره z	سطح معناداری	هم خطی
C		۰,۱۱۰۸	۰,۰۶۳	۱,۷۴	۰,۰۸۱	---
ضریب تعیین				۰,۲۰۸۰		
آماره والد				۲۱۱,۷۰		
سطح معناداری				۰,۰۰۰۰		
آماره آزمون چاو	۱۳,۲۴	سطح معناداری	۰,۰۰۰۰	پذیرش الگوی داده‌های تابلویی		
آماره آزمون هاسمن	۲۸,۵۴	سطح معناداری	۰,۰۰۱۵	اثرات ثابت عرض از مبدأ		
آماره والد تعدیل شده	۴۱۵۳۱,۸۲	سطح معناداری	۰,۰۰۰۰	وجود ناهمسانی واریانس		
آماره وولدریج	۳۳,۴۶۳	سطح معناداری	۰,۰۰۰۰	وجود خودهمبستگی سریالی		

تحلیل نتایج آزمون فرضیه چهارم پژوهش

در فرضیه چهارم پژوهش نقش میانجی گری مدیریت سود در رابطه بین ناهمگونی دانش مدیران و لحن خوش بینانه گزارش‌های توضیحی سالانه مورد بررسی قرار گرفته است. بدین منظور جهت آزمون معناداری نقش متغیر میانجی در فرضیه چهارم بر اساس نتایج به دست آمده از برازش و نتایج مدل‌های ۲ و ۳ از آزمون سوبل استفاده شده است که نتایج آن در جدول ۷ ارائه گردیده است. بدین ترتیب تخمین ارتباط بین ناهمگونی دانش مدیران با مدیریت سود، در مدل دوم انجام گرفته و نتایج بیان داشت بین این متغیرها ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد. با توجه به جدول شماره ۵، ضریب مسیر میان متغیر مستقل و میانجی ۴,۵۹ به دست آمد. از طرفی دیگر تخمین ارتباط بین مدیریت سود با لحن خوش بینانه گزارش‌های توضیحی مدیران، در فرضیه سوم انجام گرفته و وجود ارتباط مثبت و معنادار بین این دو متغیر نیز تأیید شده است. بدین ترتیب با توجه به جدول شماره ۶، ضریب مسیر میان متغیر میانجی و وابسته ۲,۳۵ به دست آمد.

جدول ۷- اثر میانجی مدیریت سود بر رابطه ناهمگونی دانش و لحن خوش بینانه گزارش‌های

توضیحی

نوع آزمون	آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه
آزمون سوبل	۲/۰۹۱	۰/۰۳۶	تأیید نقش میانجی

نوع آزمون	آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه
آزمون آرویان	۲/۰۵۳	۰/۰۴۰	
آزمون گودمن	۲/۱۳۲	۰/۰۳۲	

در نهایت با توجه به اینکه آماره سوبل (مدیریت سود) $۰.۹۱/۲$ و سطح معناداری آن‌ها کمتر از ۵ درصد ($۰.۳۶/۰$) است، بنابراین فرضیه چهارم پژوهش پذیرفته می‌شود؛ یعنی اثر میانجی مدیریت سود بر ارتباط بین ناهمگونی دانش مدیران و لحن خوش‌بینانه گزارش‌های توضیحی سالانه معنادار است. مطابق با جدول ۷ نتایج آزمون‌های دیگر نیز با وجود سطح معناداری کمتر از ۵ درصد، بیانگر وجود رابطه مثبت نقش میانجی‌گری مدیریت سود در رابطه بین ناهمگونی دانش مدیران و لحن خوش‌بینانه گزارش‌های توضیحی است.

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به اینکه در گزارش‌های حسابداری همیشه انتخاب‌های زیادی وجود دارد که این انتخاب‌ها را مدیر به عنوان تنظیم‌کننده آن انجام می‌دهد، می‌توان در جاتی از اختیار را در این نوع گزارش‌ها در رابطه با محتوای گزارش و حتی شکل آن مشاهده نمود؛ بنابراین مدیران در انتخاب واژه‌ها که نمایانگر لحن و نحوه بیان گزارش‌هاست، آزادی عمل داشته و این موضوع می‌تواند نهایتاً بر برداشت استفاده‌کنندگان از اطلاعات تأثیرگذار باشد. ناهمگونی دانش مدیران، عاملی مهم در انتخاب لحن گزارش‌های توضیحی می‌باشد و این بدان معنی است که می‌تواند اثرات مثبتی بر لحن گزارش‌های مالی مدیران داشته باشد. یافته‌های فرضیه اول پژوهش بیانگر آن است که تمایز دانش مدیران می‌تواند عاملی تأثیرگذار بر لحن خوش‌بینانه گزارش‌های توضیحی مدیریت باشد. این موضوع نشان می‌دهد که هرچه سطح تحصیلات، سابقه کاری، سیاسی و مالی مدیران شرکت‌ها متفاوت‌تر باشد، استفاده از لحن مثبت در گزارش‌های توضیحی سالانه افزایش می‌یابد. شاید این موضوع بدان جهت باشد که چنین مدیرانی ریسک‌گریزتر بوده و با توجه به نگرانی از آینده شرکت، تلاش بیشتری برای مثبت جلوه دادن

شرایط شرکت می‌نمایند، بنابراین تمایز در دانش مدیران باعث می‌شود تصویری غیرعادی از وضعیت شرکت به استفاده‌کنندگان از اطلاعات مخابره شود. نتایج حاصل از این فرضیه منطبق با نتیجه پژوهش‌های (SUN ET AL. (2022); HASAN (2020); صفرزاده بندری و همکاران (۱۴۰۳) فتاحی نافچی و همکاران (۱۴۰۲) است.

مدیریت سود را می‌توان مجموعه‌ای از اقداماتی آگاهانه منطبق با اصول و رویه‌های حسابداری دانست که می‌تواند نهایتاً منجر به گزارش سود در جهت تأمین اهداف خاص مدیر باشد. براین اساس مدیران با دانشی متفاوت، می‌توانند نقشی مهم در کیفیت ارائه اطلاعات داشته باشند، این در حالی است که در صورت کسب عملکردی ضعیف به احتمال زیاد از انگیزه کافی نیز به منظور انجام فعالیت‌هایی متقلبانه برخوردارند. بدین ترتیب با انجام تعدیل‌های نامناسب مفروضات و تغییر در قضاوت‌ها، از طریق دستکاری سود اقدام به تقلب در گزارش‌های مالی می‌نمایند. یافته‌های فرضیه دوم پژوهش بیانگر آن است که تمایز دانش مدیران می‌تواند عاملی تأثیرگذار بر مدیریت سود در شرکت‌ها باشد. این بدان معنی است که هرچه سطح تحصیلات، سابقه کاری، سیاسی و مالی مدیران شرکت‌ها متفاوت‌تر باشد، مدیریت سود در شرکت‌ها افزایش می‌یابد؛ بنابراین، مدیریت سود می‌تواند متأثر از ناهمگونی دانش مدیران باشد. نتایج موافق با انگیزه‌های قراردادی (پاداش) مدیران بوده و با نتایج پژوهش‌های رضایی و ویسی حصار (۱۳۹۳)، جهان‌داری و همکاران (۱۴۰۱) و MORCK & YEUNG (2004) همسو می‌باشد. از سویی دیگر مخالف با پژوهش WANG ET AL. (2017) و خدادادی و همکاران (۱۳۹۹) می‌باشد.

از آنجایی که تحریف اطلاعات مالی با امکان کشف توسط حسابرسان مواجه است، راحت‌ترین راه برای مدیران به منظور کنترل ادراک استفاده‌کنندگان تغییر در لحن گزارش‌های توضیحی است. چراکه گزارش‌های توضیحی در ایران مورد اظهارنظر رسمی حسابرسان قرار نگرفته و گزارشی بدین منظور توسط حسابرسان منتشر نمی‌گردد و حتی متهم نمودن مدیران به استفاده غیراخلاقی از واژگان مثبت یا منفی

بسیار مشکل است. براین اساس در ارائه گزارش‌های توضیحی استفاده از واژه‌های مثبت بیشتر مورد تأکید مدیران است تا وضعیت احتمالی بد شرکت را خوب جلوه دهند. یافته‌های فرضیه سوم پژوهش بیانگر آن است که مدیریت سود تأثیر مثبت و معناداری بر لحن خوش‌بینانه گزارش‌های توضیحی سالانه دارد. این بدان معناست که هرچه کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌ها در سطح پایین‌تری قرار داشته باشد، مدیران در گزارش‌های سالانه خود از واژگان مثبت بیشتری استفاده می‌نمایند؛ به عبارت دیگر مدیران با انحراف ادراک استفاده‌کنندگان به دنبال پنهان نمودن عملکرد نامطلوب احتمالی خود می‌باشند. این موضوع موافق با تئوری فرصت‌طلبانه مدیران است؛ بنابراین نتایج این فرضیه مطابق با نتایج پیش‌بینی شده در مبانی نظری پژوهش است و همسو با یافته‌های IATRIDIS (2016); NACASHIMA AND ZIBART (2016); HUANG ET AL. (2014)، پورکریم و همکاران (۱۳۹۷)، میرعلی، غلامی مقدم و حصارزاده (۱۳۹۷) و رهنمای رودپشتی و محسنی (۱۳۹۷) می‌باشد. از سویی دیگر مخالف با پژوهش AJINA ET AL. (2016) است.

مدیران با تغییر رویه‌ها و دستکاری ارقام تعهدی، در تلاش‌اند تا بتوانند عملکرد شرکت را مطلوب نشان داده و لحن گزارش‌های سالانه را به صورت مطلوب و مثبت نشان دهند. این درحالی است که هدف استانداردهای گزارشگری ارائه یک گزارش بی طرفانه و منصفانه است که موجب اطمینان و اعتماد در بازار سرمایه بوده و نفع استفاده‌کنندگان و شرکت‌ها را تضمین نماید. در حقیقت مدیران تمایل دارند از مدیریت سود به منظور انتقال اطلاعات استفاده نمایند (HE ET AL., 2024). براین اساس این احتمال وجود دارد مدیرانی که در گزارش‌های مالی سالانه خود اقدام به مدیریت سود نموده باشند از طریق افشای مثبت اطلاعات توضیحی سعی در کتمان نتایج به دست آمده داشته باشند. این موضوع نشان‌دهنده منفعت‌طلبی این چنین مدیرانی است که از طریق افشای غیرواقعی اطلاعات به دنبال کاهش توانایی استفاده‌کنندگان در تحلیل اطلاعات می‌باشند. یافته‌های فرضیه چهارم پژوهش بیانگر آن است که

مدیریت سود می تواند نقشی میانجی در ارتباط بین تمایز دانش مدیران و لحن گزارش های توضیحی سالانه داشته باشد. این بدان معناست که مدیریت سود اثر ناهمگونی دانش مدیران بر خود را در لحن گزارش های مالی مدیران به طور معناداری نمایان می کند.

نتایج پژوهش حاضر ضمن ارائه دیدگاهی متفاوت نسبت به نقش تیم مدیریت ارشد شرکت، اطلاعات مفیدی در جهت غنای ادبیات موجود در زمینه نقش رهبری استراتژیک مدیران ارشد و ارائه افشای گزارش های سالانه هیئت مدیره ارائه می نماید. این موضوع، منجر به بهینه سازی ساختار تیم مدیریت ارشد گردیده و به شرکت ها در تصمیم گیری بهتر به منظور بهبود عملکرد خود کمک خواهد کرد. با توجه به مطالب فوق، به سرمایه گذاران و سهامداران پیشنهاد می شود در تصمیم های سرمایه گذاری، لحن گزارش های مالی را نیز تحلیل نموده و به ترکیب اعضای هیئت مدیره به عنوان عاملی تأثیرگذار بر گزارش های مالی توجهی خاص داشته باشند. همچنین به نهادهای قانون گذار، بورس اوراق بهادار و استاندارد گذاران حسابداری پیشنهاد می شود در تدوین استانداردها و قوانین جدید و نیز در خصوص ارائه اطلاعات و گزارش های مالی خواناتر و آسان، چارچوب مشخصی برای تدوین گزارش های توضیحی با واژگان مشخص طراحی کرده و شرکت ها را ملزم به ارائه گزارشگری مالی یکپارچه نمایند. همچنین به استناد نظریه بیمه ضمن جلب نظر حسابرسان به تأثیر ناهمگونی تیم مدیران ارشد بر نحوه افشای گزارش های مالی شرکت، پیشنهاد می گردد حسابرسان در یکی از بندهای گزارش حسابرسی (مانند بند گزارش در مورد سایر اطلاعات) نسبت به افشای ساختار تیم مدیران ارشد و لحن بکار رفته در گزارش های توضیحی سالانه مدیران در کنار ارائه عملکرد شرکت ها اظهار نظر نمایند. در نهایت مطابق با نظریه نظارت و انتظارات عقلایی که اساس تقاضا به نظارت را تشکیل می دهد به کمیته حسابرسی و هیئت مدیره نیز پیشنهاد می گردد جهت کاهش عدم تقارن اطلاعاتی، کاهش هزینه های نمایندگی و افزایش ارزش شرکت نسبت به حسابرسی لحن گزارش های توضیحی

استقبال نموده و آن را در قالب گزارشی افشا نمایند. باتوجه به مطالب فوق پیشنهاد می‌گردد که پژوهشگران آتی ارتباط ناهمگونی دانش مدیران را با سایر متغیرهای همچون انگیزه‌ی تقلب در مدیران، ویژگی‌های فردی و رفتاری آن‌ها و همچنین اهرم مالی و وضعیت مالیاتی شرکت را بر لحن غیرعادی گزارش‌های توضیحی مدیران مورد بررسی قرار دهند.

تعارض منافع

نویسنده‌گان هیچ‌گونه تعارض منافی ندارند.

ORCID

Mahdi Saghafi

<https://orcid.org/0000-0001-6329-1202>

Azam Pouryousof

<https://orcid.org/0000-0002-2316-0483>

Fatemeh Dastgerdi

<https://orcid.org/0009-0001-0721-3856>

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

- اکبرلو، الناز؛ زینالی، مهدی؛ علی نژادساروکلایی، مهدی؛ برادران حسن زاده، رسول. (۱۴۰۱). تأثیر سویه های رفتاری مدیران بر لحن خوش بینانه گزارشگری مالی. توسعه و سرمایه. ۷(۲)، ۱۱۱-۱۳۰. 10.22103/JDC.2022.19273.1227
- بله، مولود؛ ایزدی نیا، ناصر؛ امیری، هادی (۱۳۹۸). بررسی تأثیر لحن گزارش های فعالیت هیئت مدیره بر عملکرد آتی شرکت ها مبتنی بر دو دیدگاه علامت دهی و رفتار فرصت طلبانه مدیران. فصلنامه دستاوردهای حسابداری ارزشی و رفتاری. ۴ (۸): ۱-۳۱. 10.29252/AAPC.4.8.1
- پورکریم، محمد؛ جبارزاده کنگرلویی، سعید؛ بحری ثالث، جمال؛ قلاوندی، حسن. (۱۳۹۷). تأثیر مدیریت سود بر لحن گزارشگری مالی در نظام حسابداری ایران. نشریه پژوهش های حسابداری مالی. ۱۰ (۳): ۲۱-۴۴. 10.22108/FAR.2018.112473.1300
- پوریوسف، اعظم؛ نصیرزاده، فرزانه؛ ثقفی، مهدی. (۱۴۰۲). تحریف های کشف شده حسابرسی و لحن گزارشگری مدیران: نقش میانجی کیفیت گزارشگری مالی. دانش حسابرسی. ۲۳ (۹۳): ۲۴۵-۲۷۳. HTTP://DANESH.DMK.IR/ARTICLE-1-3075-FA.HTML
- پیری، پرویز؛ دیدار، حمزه؛ دایاریگانه، سیما. (۱۳۹۳). بررسی تأثیر توانایی مدیریت بر کیفیت گزارشگری مالی در طول چرخه عمر شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. نشریه پژوهش های حسابداری مالی. ۶ (۳): ۹۹-۱۱۸. 20.1001.1.23223405.1393.6.3.8.2
- ثقفی، مهدی؛ فغانی، مهدی؛ نونهال نهر، علی اکبر؛ بشیری منش، نازنین. (۱۴۰۱). کیفیت گزارشگری مالی، مدیریت لحن گزارش های سالانه و حق الزحمه غیرعادی حسابرسی. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت. ۱۱ (۴۴): ۱۵۹-۱۷۵. HTTPS://WWW.JMAAK.IR/ARTICLE_.HTML?LANG=EN
- جبارزاده کنگرلویی، سعید؛ متوسل، مرتضی؛ یعقوب، بهنمون (۱۳۹۸). تأثیر مدیریت سود و محدودیت مالی بر خوانایی گزارشگری مالی. فصلنامه بورس اوراق بهادار، ۱۲ (۴۶)، ۵-۲۵. 10.22034/JSE.2019.11152

- خدادادی، محسن؛ نونهال نهر، علی اکبر؛ مشکى، مهدى؛ خردیار، سینا. (۱۳۹۹). تأثیر دانش
ضمنی مدیران بر مدیریت سود در سطوح مختلف نظارت: یک رویکرد
رفتاری. پژوهش‌های تجربی حسابداری. ۱۰(۴). ۲۵۳-۲۷۵. 10.22051/
JERA.2019.22323.2196
- خواجوی، شکرالله؛ دهقانی سعدی، علی اصغر؛ گرامی شیرازی، فرزاد. (۱۳۹۵). تأثیر
خودشیفتگی مدیران بر مدیریت سود و عملکرد مالی. پیشرفت‌های حسابداری، ۸(۲).
۱۲۳-۱۴۹. 10.22099/JAA.2017.4052
- خواجوی، شکراله؛ نصیری فر، هاشم؛ قدیریان آرانی، محمدحسین. (۱۴۰۰). ارتباطات سیاسی
و کیفیت اطلاعات حسابداری: شواهدی از تجدید ارائه صورت‌های مالی. مطالعات
تجربی حسابداری مالی، ۱۸(۷۱). ۱-۳۲. [HTTPS://DOI.ORG/10.22054/
JMA.2021.49457.2113](https://doi.org/10.22054/JMA.2021.49457.2113)
- خواجوی، شکراله؛ ویسی حصار، ثریا. (۱۴۰۲). تأثیر قدرت مدیرعامل بر احتمال پرداخت
سود سهام: نقش سودآوری و نوسان جریان وجه نقد. مطالعات تجربی حسابداری
مالی، ۲۰(۷۹). ۱-۴۴. [HTTPS://DOI.ORG/10.22054/
JMA.2023.75096.2484](https://doi.org/10.22054/JMA.2023.75096.2484)
- رضایی، فرزین؛ ویسی حصار، ثریا. (۱۳۹۳). اثر روابط سیاسی با دولت بر رابطه بین تمرکز
مالکیت با کیفیت گزارشگری مالی و هزینه سهام عادی. بررسی‌های حسابداری و
حسابرسی. ۲۱(۴). ۴۴۹-۴۷۰. 10.22059/ACCTGREV.2014.52903
- رهنمای رودپشتی، فریدون؛ محسنی، عبدالرضا (۱۳۹۷). مدیریت، مدیریت نوشتار و مدیریت
سود. فصلنامه پژوهش‌های تجربی حسابداری. ۸(۲). ۲۱-۵۲. 10.22051/
JERA.2017.9465.1242
- رهنمای رودپشتی، فریدون؛ نیکومرام، هاشم؛ نونهال نهر، علی اکبر (۱۳۹۱). ارزیابی تأثیر
رویکردهای قضاوتی و شناختی زبان در گزارش‌های توضیحی حسابداری،
بررسی‌های حسابداری و حسابرسی. ۱۹(۲). ۴۷-۷۲. 10.22059/
ACCTGREV.2012.29199
- صفرزاده، محمدحسین؛ آسیایی، محمدرضا؛ رضایی فر، زهرا. (۱۴۰۳). رابطه بین ویژگی‌های
مدیر مالی و کیفیت گزارشگری مالی. پژوهش‌های تجربی حسابداری. ۱۴(۱). ۸۹-
۱۱۴. 10.22051/JERA.2024.45331.3173

طاهری عابد، رضا؛ علی نژاد ساروکلانی، مهدی؛ فغانی ماکرانی، خسرو. (۱۳۹۷). توانایی، دانش مالی مدیران عامل و شفافیت گزارشگری مالی. *دانش حسابداری مالی*. ۵(۲).

۱۱۰-۸۵. 10.30479/JFAK.2018.1440

فتاحی نافچی، حسن؛ جودکی، محمد؛ منصوریان، زینب. (۱۴۰۲). تأثیر قدرت مدیرعامل بر خوانایی گزارشگری مالی با در نظر گرفتن نقش تعدیلگری سودآوری و راهبری شرکتی. *بررسی‌های حسابداری و حسابرسی*. ۳۰(۴). ۷۲۵-۷۴۶. 10.22059/

ACCTGREV.2024.364836.1008854

فروغی، داریوش؛ حمیدیان، نرگس؛ محمدیان، مینا. (۱۳۹۴). تأثیر معیارهای کیفیت سود بر مازاد بازده سهام. *مطالعات تجربی حسابداری مالی*، ۱۲(۴۸). ۱-۲۸. [HTTPS://](https://doi.org/10.22054/QJMA.2016.4048)

DOI.ORG/10.22054/QJMA.2016.4048

محسنی، عبدالرضا؛ رهنمای رودپشتی، فریدون (۱۳۹۸). عملکرد مالی و کارکردهای مدیریت لحن نوشتار در گزارشگری مالی. *پژوهش‌های تجربی حسابداری*، ۹(۴)، ۲۹-۴۸. 10.22051/JERA.2017.10039.1286

۴۸. 10.22051/JERA.2017.10039.1286

مشایخ، شهناز؛ اربابی، زهرا؛ رحیمی‌فر، معصومه. (۱۳۹۲). بررسی انگیزه‌های مدیریت سود. *حسابداری و منافع اجتماعی*. ۳(۲). ۵۳-۷۰. 10.22051/IJAR.2014.460

مظلومی، نادر؛ لطیفی، فریبا؛ آسیایی، هیوا. (۱۳۸۶). بررسی رابطه ریسک‌پذیری مدیران با عملکرد سازمان‌ها در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. *مطالعات مدیریت بهبود و تحول*. ۱۸(۵۶). ۷۱-۹۲. 20.1001.1.22518037.1386.18.56.4.2

20.1001.1.22518037.1386.18.56.4.2

میرعلی، مهدیه؛ غلامی مقدم، فائزه؛ حصارزاده، رضا (۱۳۹۷). بررسی رابطه لحن گزارشگری مالی با عملکرد آتی شرکت و بازده بازار. *مجله دانش حسابداری مالی*. ۵(۳). ۸۱-۹۸. 10.30479/JFAK.2018.1513

10.30479/JFAK.2018.1513

نیکبخت، محمدرضا، جهان دوست مرغوب، مهران، ویسی حصار، ثریا. (۱۴۰۰). قدرت مدیرعامل، کیفیت حسابرسی و معیارهای ارزیابی عملکرد مالی شرکت‌ها. *دانش حسابرسی*. ۲۱(۸۵): ۴۵۴-۴۸۶. [HTTP://DANESH.DMK.IR/ARTICLE-1-486-454](http://danesh.dmk.ir/article-1-486-454)

2492-FA.HTML

2492-FA.HTML

واعظ، سیدعلی؛ آرمن، سیدعزیز؛ شیه، سکینه (۱۳۹۷). کیفیت اطلاعات حسابداری و حق الزحمه غیرعادی حسابرسی. *نشریه دانش حسابرسی*. ۱۸(۷۳). ۲۹-۵۳. [HTTP://DANESH.DMK.IR/ARTICLE-2067-1-FA.HTML](http://danesh.dmk.ir/article-2067-1-fa.html)

HTTP://DANESH.DMK.IR/ARTICLE-2067-1-FA.HTML

References

- Amason A. C., Shrader R. C., & Thompson G. H. (2006). Newness and novelty: Relating top management team composition to new venture performance. *Journal of Business Venturing*, 21(1), 125–148. <https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2005.04.008>
- Ajina, A., Laouiti, M., & Msolli, B. (2016). Guiding through the Fog: Does annual report readability reveal earnings management?. *Research in International Business and Finance*, 38, 509-516. <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2016.07.021>
- Arslan-Ayaydin, Ö., Boudt, K., & Thewissen, J. (2016). Managers set the tone: Equity incentives and the tone of earnings press releases. *Journal of Banking & Finance*, 72, 132-147. <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2015.10.007>
- Ashton, R. H., Willingham, J. J., & Elliott, R. K. (1987). An empirical analysis of audit delay. *Journal of Accounting Research*, 25(2), 275-292. [10.2307/2491018](https://doi.org/10.2307/2491018)
- Bagaeva, A. (2010). The quality of published accounting information in Russia. *International Research Journal of Finance and Economics*, 63, 71-77. <http://herkules oulu.fi/isbn9789514261985/>
- Barkema, H. G., & Shvyrkov, O. (2007). Does top management team diversity promote or hamper foreign expansion?. *Strategic Management Journal*, 28(7), 663–680. <https://doi.org/10.1002/smj.604>
- Balakrishnan, R., Qiu, X. Y., & Srinivasan, P. (2010). On the predictive ability of narrative disclosures in annual reports. *European Journal of Operational Research*, 202(3), 789-801. <https://doi.org/10.1016/j.ejor.2009.06.023>
- Cannella, B., Finkelstein, S., & Hambrick, D. C. (2009). *Strategic Leadership: Theory and Research on Executives, Top Management Teams, and Boards*, Strategic Management Series. DOI:10.1093/acprof:oso/9780195162073.001.0001
- Carpenter M. A., & Fredrickson J. W. (2001). Top management teams, global strategic posture, and the moderating role of uncertainty. *The Academy of Management Journal*, 44(3), 533–545. DOI:10.2307/3069368
- Carlsson, S., & Lamti, R. (2015). *Tone Management and Earnings Management*. School of Business, Economics and Law [Master dissertation, Gothenburg University], Gothenburg University. https://gupea.ub.gu.se/bitstream/handle/2077/39782/gupea_2077_39782_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Chen, H., Hua, Sh., & Sun, X. Ch. (2018). CEO Age and the Persistence of Internal Control Deficiencies. *Journal of Accounting and*

- Finance*, 18(7), 24-49. <https://doi.org/10.33423/jaf.v18i7.459>
- Chen, J., Cumming, D., Hou, W., & Lee, E. (2016). CEO Accountability for Corporate Fraud: Evidence from the Split Share Structure Reform in China. *Journal of Business Ethics*, 138(4), 787–806. DOI: 10.1007/s10551-014-2467-2
- Cox T. H., & Blake S. (1991). Managing cultural diversity: Implications for organizational competitiveness. *Academy of Management Perspectives*, 5, 45–56, <https://doi.org/10.5465/ame.1991.4274465>
- Cui, Y., Zhang, Y., Guo, J., Hu, H., & Meng, H. (2019). Top management team knowledge heterogeneity, ownership structure and financial performance: Evidence from Chinese IT listed companies. *Technological Forecasting & Social Change*, 140, 14-21. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2018.12.008>
- Davis, A. K., Piger, J. M., & Sedor, L. M. (2012). Beyond the numbers: Measuring the information content of earnings press release language. *Contemporary Accounting Research*, 29(3), 845-868. <https://doi.org/10.1111/j.1911-3846.2011.01130.x>
- Davis, D. M., & Brennan, N. M. (2007). Discretionary disclosure strategies in corporate narratives: Incremental information or impression management?. *Journal of Accounting Literature*, 45(26), 116-195. <https://ssrn.com/abstract=1089447>
- Dechow, P. M., Sloan, R. G., & Sweeney, A. P. (1995). Detecting Earnings Management. *The Accounting Review*, 70, 193-225. <https://www.jstor.org/stable/248303>
- Francis, J., LaFond, R., Olsson, P. M., & Schipper, K. (2004). Costs of Equity and Earnings Attributes. *The Accounting Review*, 79(4), 967-1,010. DOI:10.2308/accr.2004.79.4.967
- Fung, M. K. (2015). Cumulative prospect theory and managerial incentives for fraudulent financial reporting. *Contemporary Accounting Research*, 32(1), 55-75. <https://doi.org/10.1111/1911-3846.12074>
- Goel, S., & Gangolly, J. (2012). Beyond the numbers: Mining the annual reports for hidden cues indicative of financial statement fraud. *Intelligent Systems in Accounting, Finance and Management*, 19(2), 75-89. <https://doi.org/10.1002/isaf.1326>
- Hasan, M.M. (2020). Readability of narrative disclosure in 10-K reports: Does managerial ability matter? *European Accounting Review*, 29(1), 147-168. DOI: 10.1080/09638180.2018.1528169
- Hambrick, D.C., & Mason, P.A. (1984). Upper Echelons: The Organization as a Reflection of Its Top Managers. *Academy of Management Review*, 9(2), 193–206. <https://doi.org/10.5465/amr.1984.4277628>

- Hajek, P., Olej, V., & Myskova, R. (2014). Forecasting corporate financial performance using sentiment in annual reports for stakeholders' decision-making. *Technological and Economic Development of Economy*, 20(4), 721-738. DOI:10.3846/20294913.2014.979456
- Henry, E., & Leone, A.J. (2016). Measuring qualitative information in capital markets research: Comparison of alternative methodologies to measure disclosure tone. *The Accounting Review*, 91(1), 153-178. DOI:10.2308/accr-51161
- Henry, E. (2008). Are investors influenced by how earnings press releases are written?. *The Journal of Business Communication*, 45(4), 363-407. <https://doi.org/10.1177/0021943608319388>
- He, X., Sibbo, W., Liu, H., & Liu, J. (2024). Heterogeneous risk disclosure and earnings management motivation: evidence from China's IPO market. *Nankai Business Review International*, 16(1), 79-103. <https://doi.org/10.1108/NBRI-01-2024-0009>.
- Herrmann, P., & Datta, D. K. (2005). Relationships between Top Management Team Characteristics and International Diversification: An Empirical Investigation. *British Journal of Management*, 16(1), 69-78. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8551.2005.00429.x>
- Hitt, M.A. & Ireland, R.D. (2000). The intersection of entrepreneurship and strategic management research. In Handbook of Entrepreneurship, 22-60, Sexton, D.L. and Landstrom, H.A. (eds.). Blackwell: Oxford.
- Huang, X., Teoh, S. H., & Zhang, Y. (2014). Tone management. *The Accounting Review*, 89(3), 1083-1113. <https://doi.org/10.2308/accr-50684>
- Iatridis, G. E. (2016). Financial Reporting Language in Financial Statements: Does Pessimism Restrict the Potential for Managerial Opportunism?. *International Review of Financial Analysis*. 45(3), 1-17. <https://doi.org/10.1016/j.irfa.2016.02.004>
- Jackson, S. E., May, K. A., & Whitney, K. (1995). Understanding the dynamics of diversity in decision making teams. In R. A. Guzzo & E. Salas (Eds.), Team decision making effectiveness in organizations (pp. 204-261). San Francisco, CA: Jossey-Bass. <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=3519478>
- Joshi, A., & Roh, H. (2009). The role of context in work team diversity research: A metaanalytic review. *Academy of Management Journal*, 52(3), 599-627. <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=3877713>

- Kiyak, M., Bozaykut, T., Gorpiuar, G., & Aktas, E. (2011). Strategic leadership styles and organization financial performance: A qualitative study on private hospitals. 7th international strategic management conference, Procedia social and behavioral sciences, 24, 1521-1529. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.09.090>
- Lee H. J., Park J. M., & Chung C. (2022). CEO compensation, governance structure, and foreign direct investment in conflict-prone countries. *International Business Review*, 31(6), 102031. <https://doi.org/10.1016/j.ibusrev.2022.102031>
- Lo, K., Ramos, F., & Rogo, R. (2017). Earnings management and annual report readability. *Journal of Accounting and Economics*, 63(1), 1–25. <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2016.09.002>
- Loughran, T., & McDonald, B. (2011). When is a liability not a liability? Textual analysis, dictionaries, and 10-Ks. *Journal of Finance*, 66(1), 35–65. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6261.2010.01625.x>
- Ma, R., Lv, W., & Zhao Y. (2022). The impact of TMT experience heterogeneity on enterprise innovation quality: Empirical analysis on Chinese listed companies. *Sustainability*, 14, 16571. <https://doi.org/10.3390/su142416571>
- Morck, R. K., & Yeung, B. (2004). Family control and the rent-seeking society. *Entrepreneurship: Theory and Practice*, 28(4), 391-409. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6520.2004.00053.x>
- Murray, A. I. (2007). Top Management Group Heterogeneity and Firm Performance. *Strategic Management Journal*, 10(S1), 125-141. DOI:10.1002/smj.4250100710
- Naranjo-Gil, D., Hartmann, F., & Maas, V. S. (2008). Top Management Team Heterogeneity, *Strategic Change and Operational Performance*. 19, 222-234. DOI:10.1111/j.1467-8551.2007.00545.x
- Nacashima, M., & Zibart, D. (2016). Ton at the Top and shifts in Earnings Management. *Journal of Forensic & Investigative Accounting*. 8(2), 1-37. <https://s3.amazonaws.com/web.nacva.com/JFIA/Issues/JFIA-2016-No2-8.pdf>
- Ormiston, M. E., Wong, E. M., & Ha, J. (2022). The role of CEO emotional stability and team heterogeneity in shaping the top management team affective tone and firm performance relationship. *The Leadership Quarterly*, 33(3). 101543. <https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2021.101543>.
- Oradi, J., Asiaei, K., & Rezaee, Z. (2020). CEO financial background and internal control weaknesses. *Corporate Governance: An International Review*, 28(2), 119-140. <https://doi.org/10.1111/corg.12305>

- Pitcher, P., & Smith, A. D. (2001). TopManagement Team Heterogeneity: Personality, Power, and Proxies. *Organization Science*, 12, 19-36. DOI:10.1287/orsc.12.1.1.10120
- Schleicher, T., & Walker, M. (2010). Bias in the tone of forward-looking narratives. *Accounting and Business Research*, 40(4), 371–390. <https://doi.org/10.1080/00014788.2010.9995318>
- Sun, L., Ohnson, G., & Bradley, G. (2022). CEO power and annual report reading difficulty. *Journal of Contemporary Accounting and Economics*, 18(2), 1-21. <https://doi.org/10.1016/j.jcae.2022.100315>
- Van der Vegt, G. S., Van de Vliert, E., & Huang, X. (2005). Location-level links between diversity and innovative climate depend on national power distance. *Academy of Management Journal*, 48(6), 1171-1182. <https://doi.org/10.5465/amj.2005.19573116>
- Wang, Z., Chen, M.H., Chin, C.L., & Zheng, Q. (2017). Managerial ability, political connections, and fraudulent financial reporting. *Journal of Accounting and Public Policy*, 36, 141-162. <https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2017.02.004>
- Wang, H., He, W., & Yang, Y. (2022). Is Heterogeneity Better? The Impact of Top Management Team Characteristics on Enterprise Innovation Performance. *Behavioral Sciences*, 12(6), 164. <https://doi.org/10.3390/bs12060164>
- Wu, Y., Ding, L., Song, X., & Chen, J. (2023). Top Management Team Heterogeneity and the Performance of Cross-Border M&A. *Sage Open*, 13(2). <https://doi.org/10.1177/21582440231182649>
- Xia, T., & Liu, X. (2022). The innovation paradox of TMT political capital in transition economy firms. *Journal of Business Research*, 142, 775–790. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2022.01.011>
- Yang, J. H., & Liu, S. (2017). Accounting Narratives and Impression Management on Social Media. *Accounting and Business Research*, 47(6), 673-694. <https://doi.org/10.1080/00014788.2017.1322936>
- Yuthas, K., Rogers, R., & Dillard, J. F. (2002). Communicative action and corporate annual reports. *Journal of Business Ethics*, 41(2), 141-157. DOI:10.1023/A:1021314626311

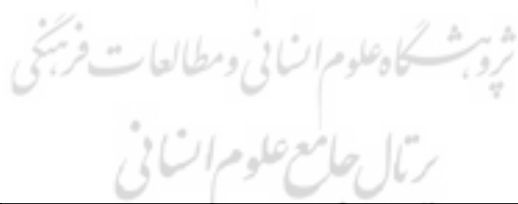
References [In Persian]

- Akbarlou, E., Zeynali, M., Alinezhad Sarokolaei, M., & Baradaran Hasanzadeh, R. (2022). The Effect of Behavioral Strains of Managers on Optimistic Tone of Financial Reporting. *Journal of Development and Capital*, 7(2), 111-130. 10.22103/JDC.2022.19273.1227 [In Persian]
- Fatahi Nafchi, H., Joodaki, M., & Mansoorian, Z. (2023). The Impact of CEO Power on Financial Reporting Readability: Exploring the

- Moderating Influence of Earnings Performance and Corporate Governance. *Accounting and Auditing Review*, 30(4), 725-746. 10.22059/ACCTGREV.2024.364836.1008854 [In Persian]
- Forooghi, D., Hamidian, N., & Mohammadian, M. (2015). The Effect of Earnings Quality Measures on Excess Stock Return. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 12(48), 1-28. <https://doi.org/10.22054/qjma.2016.4048> [In Persian]
- Jabbarzadeh Kangarloui, S., Motavassel, M., & Behnamoun, Y. (2019). The Effect of Earnings Management and Financial Constraints on Financial Reporting Readability. *Journal of Securities Exchange*. 12(46). 5-25. 10.22034/JSE.2019.11152 [In Persian]
- Khajavi, S., Dehghani Sa'di, A., & Gerami Shirazi, F. (2017). CEO narcissism impacts on earnings management and financial performance. *Journal of Accounting Advances*, 8(2), 123-149. 10.22099/JAA.2017.4052 [In Persian]
- Khajavi, S., Nasirifar, H., & Ghadirian-Arani, M. (2021). Political Connections and Accounting Information Quality: Evidence from Financial Restatement. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 18(71), 1-32. <https://doi.org/10.22054/qjma.2021.49457.2113> [In Persian]
- Khajavi, S., & Weysihsar, S. (2023). The CEO Authority Effect on Dividend Payout Probability: The Role of Profitability and Cash Flow Volatility. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 20(79), 1-44. <https://doi.org/10.22054/qjma.2023.75096.2484> [In Persian]
- Khodadadi, M., Nonahal Nahr, A., Meshki Miavaghi, M., & Kheradyar, S. (2020). Effects of Manager Tacit Knowledge on Earnings Management Behavior at Different Levels of Monitoring: A behavioral approach. *Empirical Research in Accounting*, 10(4), 253-275. 10.22051/JERA.2019.22323.2196 [In Persian]
- Mashayekh, S., Arbabi, Z., & Rahimi Far, M. (2013). Study of Earnings Management Incentives. *Journal of Accounting and Social Interests*, 3(2), 53-70. 10.22051/IJAR.2014.460 [In Persian]
- Mazlumi, N., Latifi, F., & Aasaai, H. (2007). Risk Taking Behavior of CEO'S and Firm Performance (Companies Registered with Tehran Stock Exchange). *Management Studies in Development and Evolution*, 18(56), 71-92. 20.1001.1.22518037.1386.18.56.4.2 [In Persian]
- Mirali, M., Gholami moghaddam, F., & Hesarzadeh, R. (2018). Investigation of the Relationship between Financial Reporting Tone with Future Corporate Performance and Market Return. *Financial Accounting Knowledge*, 5(3), 81-98. 10.30479/

- JFAK.2018.1513 [In Persian]
- Mohseni, A., & Rahnamay Roodposhti, F. (2020). Financial Performance and Writing Tone Management in Financial Reporting. *Empirical Research in Accounting*, 9(4), 29-48. 10.22051/JERA.2017.10039.1286 [In Persian]
- Nikbakht, M. R., Jahandoust Margoub, M., & Veisi-Hesar, S. (2021). CEO power, audit quality and corporate financial performance evaluation criteria. *Audit Knowledge*, 21(85), 454-486. <http://danesh.dmk.ir/article-1-2492-fa.html> [In Persian]
- Peleh, M., Izadinia, N., & Amiri, H. (2020). The Effect of Tone in Board's Activity Reports on Future Performance Based on Signaling and Opportunistic Approach. *Journal of Value & Behavioral Accounting*, 4(8), 1-31. 10.22108/FAR.2018.112473.1300 [In Persian]
- Piri, P., Didar, H., & Khodayar Yeganeh, S. (2014). Investigating the Effect of Management Ability on the Financial Reporting Quality during Life Cycle, of the Companies Listed Companies in Tehran Stock Exchange. *Financial Accounting Research*, 6(3), 99-118. 20.1001.1.23223405.1393.6.3.8.2 [In Persian]
- Pourkarim, M., Jabbarzadeh Kangarlouei, S., Bahri Sales, J., & Galavandi, H. (2018). Impact of Earnings Management on Tone of Financial Reporting in Iranian Accounting System. *Financial Accounting Research*, 10(3), 21-44. 10.29252/aapc.4.8.1 [In Persian]
- Pouryousof, A., Nassirzadeh, F., & Saghafi, M. (2024). Discovered audit distortions and managers' reporting tone: the mediating role of financial reporting quality. *Audit Knowledge*. 23(93)- 245-273. <http://danesh.dmk.ir/article-1-3075-fa.html> [In Persian]
- Rezaei, F., & Weysihsar, S. (2014). The effect of political connections with the government on the relationship between ownership concentration with quality of financial reporting and the cost of equity capital. *Accounting and Auditing Review*, 21(4), 449-470. 10.22059/ACCTGREV.2014.52903 [In Persian]
- Rahnamay Roodposhti, F., & Mohseni, A. (2018). Management, Writing Management and Earnings Management. *Empirical Research in Accounting*, 8(4), 21-52. 10.22051/JERA.2017.9465.1242 [In Persian]
- Rahnamay Roodposhti, F., Nikoomaram, H., & Nonahal Nahr, A. A. (2012). Evaluating the Effects of Language Judgmental and Cognitive Approaches in Accounting Narratives. *Accounting and Auditing Review*, 19(2), 47-72. 10.22059/ACCTGREV.2012.29199 [In Persian]

- Saghafi, M., Faghani, M., Nonahal Nahr, A. A., & Bashiri Manesh, N. (2022). The Financial Reporting Quality, Managing the Tone of Annual Reports and Abnormal Audit Fee. *Journal of Management Accounting and Auditing Knowledge*, 11(44), 159-175. https://www.jmaak.ir/article_18514.html?lang=en [In Persian]
- Safarzadeh, M. H., Asiaie, M., & Rezaiefar, Z. (2024). The Relationship between Chief Financial Officer (CFO) Characteristics and Financial Reporting Quality. *Empirical Research in Accounting*, 14(1), 89-114. 10.22051/JERA.2024.45331.3173 [In Persian]
- Taheri Abed, R., Alinezhad Sarokolaie, M., & Faghani Makerani, K. (2018). Ability, CEOs's Financial Knowledge and Financial Reporting Transparency. *Financial Accounting Knowledge*, 5(2), 85-110. 10.30479/JFAK.2018.1440 [In Persian]
- Vaez, S. A., Arman, S. A., & Shaibeh, S. (2018). Accounting Information Quality and Unusual Audit Fees. *Audit Knowledge*, 18(73), 29-53. <http://danesh.dmk.ir/article-2067-1-fa.html> [In Persian]

استناد به این مقاله: تقفی، مهدی، پوریوسف، اعظم، دستگردی، فاطمه. (۱۴۰۴). ناهمگونی دانش مدیران و لحن گزارش‌های توضیحی: نقش میانجی مدیریت سود، مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۲۲(۸۶)، ۱۷۷-۲۲۰. DOI: 10.22054/qjma.2025.83390.2645

Empirical Studies in Financial Accounting is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.